

Razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju mesta Brežice

predlog

Februar 2016

Številka: 6224-0001/2015/4

Zadeva: **Razglasitev kulturnih spomenikov
lokalnega pomena
na območju mesta Brežice**

Izdelal: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Novo mesto
Skalickega ulica 1, 8000 Novo mesto

Gradivo pripravili: Mag. Uroš Bavec, univ. dipl. arheolog
Marija Ana Kranjc, univ. dipl. inž. arh.
Judita Podgornik Zaletelj, prof. zgod. in soc.
Marko Pršina, dipl. inž. graf. teh.
Mitja Simič, univ. dipl. inž. kraj. arh.
Dušan Strgar, univ. dipl. etnolog
Mojca Verček Rems, univ. dipl. inž. arh.

Vodja enote: Mitja Simič, univ. dipl. inž. krajinske arhitekture

Datum: 29. februar 2016

KAZALO

UVOD.....	4
A OBVEZNI ELEMENTI ZA RAZGLASITEV	6
1. VRSTA SPOMENIKA	7
2. ENOTE DEDIŠČINE	7
3. OBSEG RAZGLASITVE.....	7
4. OPIS ENOTE	7
5. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK	7
6. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA.....	8
7. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKI	8
8. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA	8
9. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA	8
9.1 Splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike:	8
9.2 Varstveni režim za arheološka najdišča	8
9.3 Varstveni režim za stavbe	9
9.4 Varstveni režim za spominske objekte in kraje	9
9.5 Varstveni režim za naselja in njihove dele	10
9.6 Varstveni režim za druge objekte in naprave.....	10
10. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA	10
11. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU	10
12. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA	10
13. UPRAVLJANJE SPOMENIKA	11
14. OZNAČITEV SPOMENIKA	11
15. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE	11
16. OCENA FINANČNIH POSLEDIC	11
17. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE.....	11
18. GRAFIČNE PRILOGE.....	11
19. DRUGE PRILOGE.....	11
20. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO	11
B VSEBINSKE OPREDELITVE POSAMEZNIH ENOT,	12
Brežice – Hiša Dell Cott	13
Brežice – Sodišče	16
Brežice – Vodovodni stolp	19
Brežice – Stara osnovna šola	22
Brežice – Cerkev sv. Lovrenca	25
Brežice – Cerkev sv. Roka	28
Brežice – Cerkev sv. Lenarta v Šentlenartu	31
Brežice – Kapela Božjega groba v Šentlenartu	34
Brežice – Spomenik NOB in kmečkim uporom.....	37
Brežice – Spomenik padlim v prvi svetovni vojni v Šentlenartu	40
Brežice – Pomembnejši grobovi na pokopališču	43
Brežice – Mestno jedro	46
Brežice – Železna mostova preko Save in Krke	51
Brežice – Zahodno mestno obzidje s podzemnimi prostori.....	54
Brežice – Mestno obzidje na Ulici stare pravde.....	58
Brežice – Vzhodno mestno obzidje	61

UVOD

Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Novo mesto (dalje ZVKDS), je dne 16. 1. 2015 z dopisom št. 620-6/2014 prejel pobudo Občine Brežice za novelacijo *Odloka o razglasitvi starega mestnega jedra Brežice za kulturni in zgodovinski spomenik (Ur.l. SRS, št. 42/88-2206, Ur.l. RS, št. 100/2013-3616)*. Tako Občina Brežice kot ZVKDS ugotavljata, da 27 let star odlok ne more več uspešno slediti sodobnim varstvenim izhodiščem in spremenjenim razmeram na terenu. Priprava posodobljenega razglasitvenega akta je potrebna tudi zaradi uskladitve s sodobno zakonodajo, pri čemer je potrebno upoštevati predvsem:

- Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Uradni list RS št. 16/08) in
- Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS št. 102/2010).

Predlog za razglasitev kulturnih spomenikov na območju mesta Brežice (dalje predlog) izhaja iz sodobnih dognanj stroke in dejanskega stanja na terenu. Predlog je pripravljen na osnovi določil 11., 12. in 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine, Uradni list RS 16/2008 (dalje ZVKD-1). Vse obravnavane enote dediščine so skladno z 9. členom ZVKD-1 vpisane v Register nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Cilj predloga je, da se z natančnejšo opredelitvijo varovanih lastnosti zagotovi učinkovitejše varstvo kulturne dediščine ob sočasnem omogočanju ustreznih prostorskih ureditev v smislu trajnostnega razvoja in celostnega ohranjanja dediščine.

Novi predlog bistveno zmanjšuje zavarovano območje mestnega jedra, tako da ostajajo nekateri spomeniki zunaj njega. Zato smo kot območje obravnave določili celotno območje naselja Brežice kot zaključene teritorialne enote.

Z novim Odlokom bi prenehal veljati *Odlok o razglasitvi starega mestnega jedra Brežice za kulturni in zgodovinski spomenik* iz leta 1988 (Uradni list SRS, št. 42/88-2206, št. 100/13-3616, št. 17/15-645).

Predlog ne obravnava kulturnih spomenikov državnega pomena:

- Brežice – Grad (EŠD 49) in
 - Brežice – Grajska kašča Cesta prvih borcev 4 (EŠD 7136),
- ki na osnovi *Odloka o razglasitvi Gradu in grajske kašče v Brežicah za kulturni spomenik državnega pomena* (Ur.l. RS, št. 81/99-3811, 22/2002-971) ohranjata svoj status.

Po starem odloku ima status kulturnega spomenika 30 enot kulturne dediščine. Od teh sta zaradi zanemarjanja ta status že izgubili hiša Usnjarska pot 2 in hiša Prešernova cesta 11 (glej spremembe in dopolnitve predmetnega odloka).

Novi predlog obravnava 16 enot.

Predlog ukinja status kulturnega spomenika naslednjim enotam:

Št.	EŠD	Ime
1.	7586	Brežice – Drevored pri gradu
2.	7155	Brežice – Glasbena šola Cesta prvih borcev 22
3.	7134	Brežice – Grajska žitnica Cesta prvih borcev 2
4.	7148	Brežice – Grajski hlevi Cesta prvih borcev 3
5.	7154	Brežice – Grajski hlevi Cesta prvih borcev 5
6.	7138	Brežice – Grajski hlevi Cesta prvih borcev 7
7.	7140	Brežice – Hiša Cesta prvih borcev 20
8.	7130	Brežice – Hiša Dobovska 1
9.	7153	Brežice – Hiša Pod obzidjem 1
10.	7139	Brežice – Hiša Prešernova 1
11.	7141	Brežice – Hiša Prešernova 3
12.	7143	Brežice – Hiša Prešernova 5
13.	7145	Brežice – Hiša Prešernova 9
14.	7146	Brežice – Hiša Prešernova 11

15.	7147	Brežice – Hiša Prešernova 19
16.	7133	Brežice – Hiša Ulica stare pravde 2
17.	7135	Brežice – Hiša Usnjarska pot 1
18.	7137	Brežice – Hiša Usnjarska pot 2
19.	7585	Brežice – Park pri gradu
20.	7584	Brežice – Park pri stavbi občine
21.	7150	Brežice – Stara lekarna Cesta prvih borcev 15

Vse zgoraj naštetе enote ohranjajo status dediščine, razen hiš Usnjarska 2 in Prešernova 11, ki sta zaradi zanemarjenosti postali statično problematični in sta predvideni za rušenje.

Enote, ki se razglašajo na novo, so:

	EŠD	Ime
1.	30308	Brežice – Kapela Božjega groba v Šentlenartu
2.	30066	Brežice – Mestno obzidje na Ulici stare pravde
3.	30067	Brežice – Vzhodno mestno obzidje
4.	30028	Brežice – Zahodno mestno obzidje s podzemnimi prostori

A Obvezni elementi za razglasitev

1. VRSTA SPOMENIKA

Predlog obravnava razglasitev kulturnih spomenikov lokalnega pomena.

2. ENOTE DEDIŠČINE

Stavbe -profane

Zap. št.	EŠD	Ime spomenika
1.	7142	Brežice – Hiša Dell Cott
2.	7152	Brežice – Sodišče
3.	7131	Brežice – Vodovodni stolp
4.	7144	Brežice – Stara osnovna šola

Stavbe – sakralne

Zap. št.	EŠD	Ime spomenika
5.	2910	Brežice – Cerkev sv. Lovrenca
6.	2911	Brežice – Cerkev sv. Roka
7.	2912	Brežice – Cerkev sv. Lenarta v Šentlenartu
8.	30308	Brežice – Kapela Božjega groba v Šentlenartu

Spominski objekti in kraji

Zap. št.	EŠD	Ime spomenika
9.	10480	Brežice – Spomenik NOB in kmečkim uporom
10.	30290	Brežice – Spomenik padlim v prvi svetovni vojni v Šentlenartu
11.	30309	Brežice – Pomembnejši grobovi na pokopališču

Naselja in njihovi deli

Zap. št.	EŠD	Ime spomenika
12.	7132	Brežice – Mestno jedro

Drugi objekti in naprave

Zap. št.	EŠD	Ime spomenika
13.	7151	Brežice – Železna mostova preko Save in Krke
14.	30028	Brežice – Zahodno mestno obzidje s podzemnimi prostori
15.	30066	Brežice – Mestno obzidje na Ulici stare pravde
16.	30067	Brežice – Vzhodno mestno obzidje

3. OBSEG RAZGLASITVE

Predlog obravnava razglasitev posameznih spomenikov.

4. OPIS ENOTE

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

5. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

6. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

7. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKIH

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

8. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA

Premičnine, ki se razglašajo skupaj s spomenikom, še niso vpisane v inventarno knjigo. Z aktom o razglasitvi se opredeli obveznost izdelave inventarne knjige premičnin, ki so sestavni del spomenika, in sicer najkasneje do konca mandatnega obdobja občinskega sveta, ki sprejme odlok o razglasitvi, t.j. do sredine leto 2018). Inventarno knjigo premičnin izdelata pristojni muzej.

Pri vsebinskih opredelitvah posameznih enot v poglavju B so pomembnejše premičnine, ki so sestavni del spomenika vpisane pod naslovom Varovane sestavine spomenika.

9. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Za vsak posamezni spomenik velja splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike (9.1) in varstveni režim glede na zvrst dediščine v katero spada spomenik, razen če je pri vsebinski opredelitvi posamezne enote (poglavje B) določeno drugače.

9.1 Splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike:

- spodbujanje trajnostne uporabe spomenika, to je uporabe spomenika na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njegovih kulturnih lastnosti,
- spodbujanje vzdržnega razvoja spomenika, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena ohranitev spomenika za prihodnje generacije,
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in druge pomene spomenika,
- ohranjanje lastnosti, posebne narave in družbenega pomena spomenika ter njegove materialne substance,
- dovoljeni so posegi v spomenik, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njegove varovane vrednote,
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev spomenika ob spoštovanju njegove posebne narave in družbenega pomena,
- za vsako spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela in za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali vplivno območje je v skladu z 28., 29., 30 in 31. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

9.2 Varstveni režim za arheološka najdišča

Arheološka najdišča se varujejo pred posegi ali uporabo, ki bi lahko poškodovali arheološke ostaline ali spremenili njihov vsebinski in prostorski kontekst. Prepovedano je predvsem:

- odkopavati in zasipavati teren,
- nepooblaščenim osebam uporabljati iskalce kovin in pobirati arheološke najdbe,
- postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo arheološkega najdišča.

Posegi v arheološka najdišča so izjemoma dovoljeni:

- na stavbnih zemljišča znotraj naselij in v robnih delih najdišč, če ni možno najti drugih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo.

- v procesu znanstvenega preučevanja ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, katerega sestavni del mora biti arhiv arheološkega najdišča. V primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

9.3 Varstveni režim za stavbe

Za stavbe velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti),
- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova,
- oblikovanost zunanjsčine (členitev objektov in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, barve fasad, fasadni detajli, vključno z reklamnimi panoji, izveski in svetili, ki morajo biti v skladu z oblikovno in vsebinsko zasnovo objektov),
- funkcionalna zasnova notranjsčine in pripadajočega zunanjega prostora,
- sestavine in pritikline,
- stavbno pohištvo in notranja oprema,
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico,
- pojavnost in vedute,
- celovitost dediščine v prostoru,
- zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. bolj avtentično stanje,
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela,
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta,
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve,
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitnih elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

9.4 Varstveni režim za spomske objekte in kraje

Varstveni režim predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot kot so:

- avtentičnost lokacije,
- fizična pojavnost objekta,
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med dediščino in okolico ter vedutami.

Prepovedano je:

- spomenik poškodovati ali podreti,
- spreminjati tlorisno in višinsko zasnovo spomenika,
- spreminjati konstrukcijsko zasnovo in gradivo,
- na spomenik nameščati reklamne panoje, izveske in svetila.

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. avtentičnejše stanje;
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela;
- spremeniti oz. dopolniti namembnost objekta, če ni možno zagotoviti prvotne funkcije in če s tem nista bistveno prizadeti materialna substanca in pričevalnost objekta;
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta;
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve.

9.5 Varstveni režim za naselja in njihove dele

Za naselja in njihove dele velja varstveni režim, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- naselbinska zasnova (parcelacija, komunikacijska mreža, razporeditev odprtih prostorov naselja),
- odnosi med posameznimi stavbami in odnos med stavbami ter odprtim prostorom (lega, gostota objektov, razmerje med pozidanim in nepozidanim prostorom, gradbene linije, značilne funkcionalne celote),
- prostorsko pomembnejše naravne sestavine znotraj naselja ali njegovega dela (drevesa),
- naravne in druge meje rasti ter robovi naselja ali njegovega dela,
- podoba naselja ali njegovega dela v prostoru (stavbne mase, gabariti, oblike strešin, kritina),
- prepoznavna lega v prostoru oziroma krajini,
- odnosi med naseljem in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega),
- stavbno tkivo (prevladujoč stavbni tip, namembnost in kapaciteta objektov, ulične fasade),
- oprema in uporaba javnih odprtih prostorov in
- zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

9.6 Varstveni režim za druge objekte in naprave

Drugi objekti in naprave se varujejo tako, da se ohranjajo njihove varovane vrednote, kot so:

- avtentičnost lokacije,
- fizična pojavnost objekta,
- osnovna namembnost ali primarna raba objekta,
- vsebinski in prostorski odnos med dediščino in okolico.
- zemeljske plasti z morebitnimi arheološkimi ostalinami.

10. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA

Vplivno območje je določeno le za mestno jedro.

10.1 Splošni varstveni režim za vplivno območje:

- ohranjanje prostorske integritete, pričevalnosti in dominantnosti spomenika,
- ohranjanje tradicionalne rabe, prostorskih razmerij, značilnih vedut in pogledov,
- prepoved posegov, ki imajo negativen vpliv na pojavnost in značaj spomenika v prostoru ali njegovo materialno substanco,
- preprečevanje sajenja neavtohtonih dreves in grmovnic in drugih ureditev, ki niso v skladu z značajem spomenika.

10.2 Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju:

- za vsak poseg v vplivno območje je v skladu z 28., 29., 30 in 31. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine (obveznost pridobitve pogojev in soglasja za sam spomenik je že določena z zakonom).

11. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU

V vplivnem območju ne predlagamo uveljavljanja predkupne pravice.

12. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

Lastnik oziroma upravljavec spomenika mora javnosti omogočiti dostop do spomenika v sorazmerju s svojimi zmožnostmi. Dostop ne sme ogroziti spomenika ali njegovih varovanih elementov.

13. UPRAVLJANJE SPOMENIKA

Lastnik oziroma posestnik upravlja s spomenikom v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu. Obveznost sprejetja načrta upravljanja za obravnaven spomenike z zakonom ni predvidena, zato je z aktom o razglasitvi ni treba posebej opredeliti.

14. OZNAČITEV SPOMENIKA

Spomeniki se označijo v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 57/11). Arheološke spomenike se zaradi koristi varovanja ne označuje.

15. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE

Predlog ne vpliva na vsebino območij, ki so varovana ali zavarovana po predpisih s področja ohranjanja narave.

16. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Razglasitve ne bodo imele dodatnih finančnih posledic na lastnike glede na sedanje stanje.

17. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

Usklajenost z registrom v tej fazi ni možna, ker je derazglasitev ene enote pogoj za njen izbris in vpis novih enot znotraj tega območja. Register bo usklajen takoj po sprejetju odloka.

18. GRAFIČNE PRILOGE

Glej vsebinske opredelitve posameznih enot v poglavju B.

19. DRUGE PRILOGE

Predlog vsebuje le predpisane grafične priloge.

20. SEZNAVITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Lastniki bodo seznanjeni z javno razgrnitvijo.

B Vsebinske opredelitve posameznih enot, ki se razglašajo za kulturne spomenike

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 1
Ime: **Brežice – Hiša Dell Cott**
EŠD: **7142**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 675, 676

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132).

OPIS ENOTE (A-4)

Enonadstropna trgovsko stanovanjska stavba je sedanjo podobo dobila v drugi polovici 18. stoletja, ko jo je kupila trgovska rodbina Dell Cott. Pritličje se odpira s pravokotnimi okni, na katerih so ohranjene prvotne kovane mreže in železna polkna ter vrata z železnimi vratnimi krili – klasicističnega sloga. Na nekaterih polknih so začetnice trgovcev Dell Cott, letnica 1790 in lovorjeve girlande, eden od portalov nosi ime Leonharda Dell Cotta in letnico 1782. Okna v nadstropju obrobijo ušesasti okviri s policami in raznovrstnimi čeli. Vežo pokriva banjast obok, ostale pritlične trgovske prostore pa kapasti oboki. Stopnišče, ki vodi v nadstropje je klasicistično oblikovano, pojavlja pa se tudi zgodnja neogotska stilna motivika. V bivalnem delu je še ohranjena stara oprema, ki odlično prezentira življenje in okus višjega meščanskega sloja. Ker je bila hiša trgovska in navezana na tovore, ki so jih prevažali po Savi, so v kleti pod njo nad staro savsko strugo ohranjeni skladišni prostori.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Hiša stoji v nizu in soustvarja podobo glavne ulice ter je preko samostojnega vrta na zadnji strani povezana z Vrbino.
- Zunanja podoba stavbe je iz druge polovice 18. stoletja. Njena osnova je še starejša.
- Hiša je več kot 200 let v lasti iste družine, ima v celoti ohranjeno stavbno substanco, v slovenskem merilu izredno ohranjeno fasadno opremo v pritličju (pločevinasti nadstrešek, kovana zaščitna vrata in polkna), vkopane skladiščne prostore nad nekdanjo savsko strugo, vzdrževan parkovni vrt ter originalno opremo notranjih prostorov.
- Stavba je najkvalitetnejša meščanska hiša v Brežicah, izjemni pomen ji dajejo ohranjeno stavbno pohištvo in ostali inventar, ki izpričuje način življenja in okus višjega meščanskega sloja.
- Ohranjenost in celovitost stavbe presega brežiško povprečje in je ena najpomembnejših meščanskih stavb v širšem prostoru Posavja in Dolenjske.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

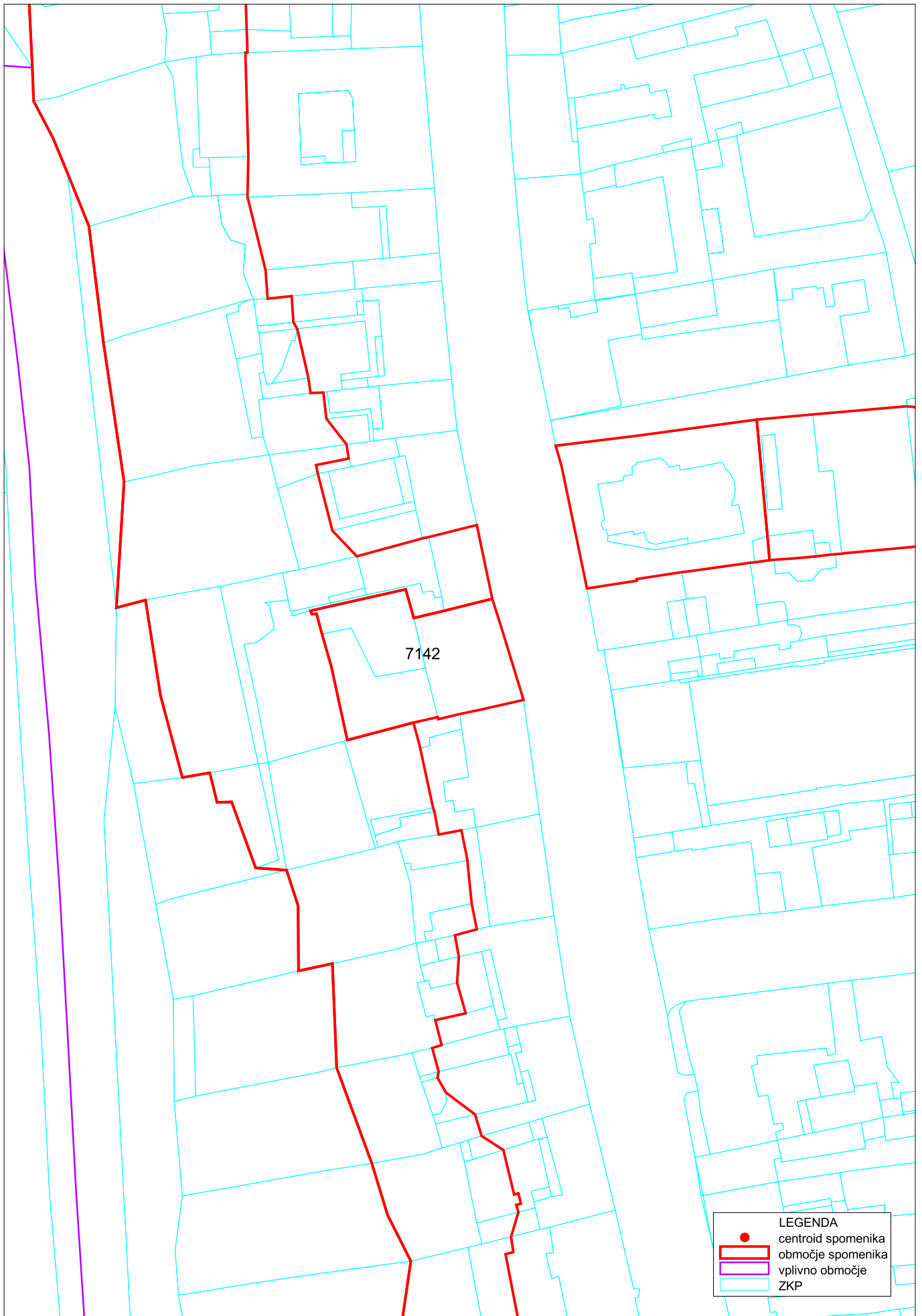
- Pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti).
- Avtentičnost materialne substance, gradbeno zasnovo objekta in notranji razpored prostorov.
- Notranjost hiše, predvsem peči in pripadajoče dimniške odprtine s kovanimi vrati, stavbno pohištvo z vsem originalnim okovjem, ohranjeni prvotni tlaki, kovani inventar (mreže, ograje...).
- Zunanosti hiše, predvsem niša na fasadi z obstoječim kipom, kovani elementi fasade (vrata, polkna, nadstreški nad lokali v pritličju).
- Oblika in podoba strehe nad osnovnim gabaritom. Strešne konstrukcije ni dopustno spreminjati. Možna je ureditev podstrešja v bivalne namene s pogojem, brez posegov v nosilne elemente strešne konstrukcije. Podstrešje se lahko osvetli le na dvoriščni strani z ležečimi strešnimi okni, na cestno stran je dopustno rekonstruirati nekdanji frčadi s segmentnim lokom, ki sta vidni na arhivskih dokumentih.
- Podzemni dele stavbe.
- Namembnost – trgovski dejavnost v pritličju in bivalno nadstropje.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3). Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- Ohranjanje arhitekturne zasnove in vsemi oblikovanimi elementi (tlorisi vseh etaž, streha, fasade s pripadajočimi dekorativnimi elementi fasade: delilni venec med etažama, kapni venec, obrobe okrog okenskih in vratnih odprtin, rustika, timpanoni nad okni v nadstropju) ter pripadajoči podzemni prostori.
- Vse posege v spomenik in njegove dele je potrebno podrediti ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritom, konstrukciji, materialom, strukturi in barvni podobi.
- Morebitne poslovne dejavnosti v pritličju objekta morajo prispevati k prezentaciji in ohranjanju pričevalnih kvalitiet spomenika.
- Na dvorišču ni dopustno postavljanje novih objektov, ohranja se odprt zelen prostor.
- Dovoli se redno vzdrževanje in obnavljanje celote ter pripadajočih ovrednotenih sestavin spomenika s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali.
- Prepovedano je postavljati nosilce reklam in drugih oznak ter jih kakorkoli nameščati na fasado ali druge arhitekturne elemente fasade.
- Pri tehničnem posodabljanju spomenikov in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika.
- Ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 2
Ime: **Brežice – Sodišče**
EŠD: **7152**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 615

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132).

OPIS ENOTE (A-4)

Stavba je bila pozidana leta 1904 na robu zasutega obrambnega mestnega jarka, v severnem delu historičnega mestnega jedra, ki ga tudi zaključuje. Prvoten namen stavbe je bil gostišče in hotel »Pri črnem orlu«, od konca druge svetovne vojne pa je v njej sedež sodišča. Razčlenjene fasade dvonadstropne stavbe kažejo značilen historičen nemškorenesančni stil, ki ga določa razgibana kompozicija stavbnih mas in živahen gabarit z izstopajočim vogalnim stolpom. Okenske odprtine so ohranile fasadno okrasje v obliki obrob iz ometa. Poleg členitve fasad izdaja tudi hladen barvni ton vplive severnega nemškega historicističnega stila.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Stavba s svojo lego in pojavnostjo tvori vrata v središče Brežic.
- Nemški dom povzema podobo srednjeveških stavb, značilnih za nemške pokrajine. Z uporabo netipično slovenskih elementov, kot so kovani zaključki železnih vezi na fasadi in konzolnih zaključkov pod napušči, poudarjeni zeleni glazirani strešniki na nekaterih strešinah, stopničasto oblikovani timpanoni, število stolpov in frčad, vogalna rustika, lesena predalčna gradnja, predstavlja za slovenski prostor izjemen primer oblikovanja arhitekture.
- Originalna materialna substanca se je ohranila do danes (kombinacija opeke, betona in železa), gabarit stavbe v preteklosti ni bil bistveno spremenjen.
- Za čas nastanka zelo napredna tehnologija gradnje. Korak naprej v razvoju so dosegli z uporabo materialov, ki so omogočali večje razpone (beton in železo). V kombinaciji s tradicionalno opeko so dosegli ekonomičnost gradnje.
- Njen družbeni in simbolni pomen ter zgodovinska vloga v Brežicah, kjer sta bili slovenska in nemška skupnost ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja v nenehnih bojih, kar je videti tudi v izraznosti takratne arhitekture.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

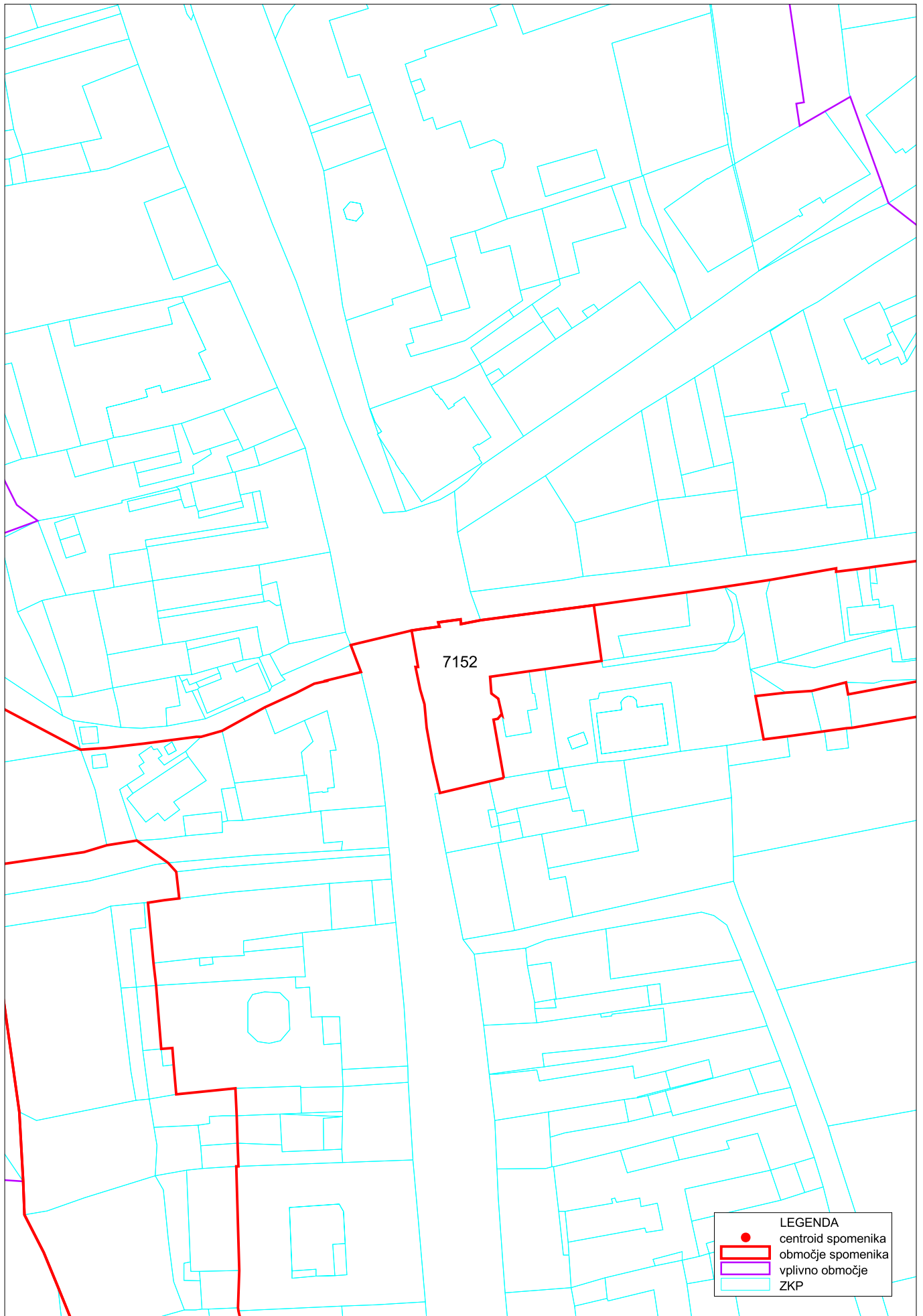
- Izrazita pojavnost spomenika v prostoru (višina, volumen, gabariti).
- Avtentičnost materialne substance in gradbene zasnove objekta.
- Arhitekturni detajli: oblika in podoba strehe, lesena predalčasta gradnja zaključkov stolpov, kovani, leseni detajli in ostali oblikovani zidani elementi na fasadi.
- Notranjost objekta, zlasti še prvotni tlaki, stopnišče, ograje, stare poslikave, obstoječe peči, originalno stavbno pohištvo s pripadajočim prvotnim okovjem.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3). Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt:

- dovoli se izvajati obnove in po potrebi rekonstrukcije sestavnih delov spomenika. Vsa dela se načeloma izvedejo s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali,
- vsebina objekta mora ustrezati njegovi zasnovi in ohranjati javno funkcijo.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Brežice

Merilo: 1:1000

Datum izrisa : 25.02.2016

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 3
Ime: **Brežice – Vodovodni stolp**
EŠD: **7131**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 730

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132).

OPIS ENOTE (A-4)

Vodovodni stolp so zgradili leta 1914 v obliki okroglega, proti vrhu zožujočega se valja. Na vrhu ga zaokrožuje osmerokotni rezervoar, ki je postavljen na šestnajstih konzolah. V srednjem delu krasijo stolp trije manjši balkoni. Stolp pokriva osmerokotna piramidasta streha. Zidan je iz opeke, debelina stene meri meter, premer notranjosti je sedem metrov. Notranjščina stolpa je bila do višine balkonov prazna. Na vrhu je betonski rezervoar s kapaciteto 150 m³. S talnega nivoja vodijo k vodohranu okrogle jeklene stopnice ob južni steni stolpa. V višini balkonov je izveden cca. 1 m širok prehod po kovinski lestvi do ostrešja.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Stolp je vedutno izpostavljen in oblikuje pojavnost mesta v širšem prostoru. Nahaja se znotraj območja nekdanjega srednjeveškega obrambnega zidu.
- Zunanost stolpa zaznamujejo predalčna gradnja oboda okrog železobetonskega rezervoarja, balkoni v nadstropjih ter konzolni dekorativno oblikovani elementi.
- Vodovodni stolp je bil v času nastanka pomembna tehnična pridobitev za prebivalce mesta in priča o načinu reševanja preskrbljenosti z vodo v ravninskih področjih.
- V času nastanka je imel vodovodni stolp izrazito simbolno vrednost za napredek. Stolp je zaradi svoje specifične funkcije ohranil zunanjo podobo in predstavlja simbol mesta.
- S svojo pojavnostjo je izjemna redkost v Sloveniji.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

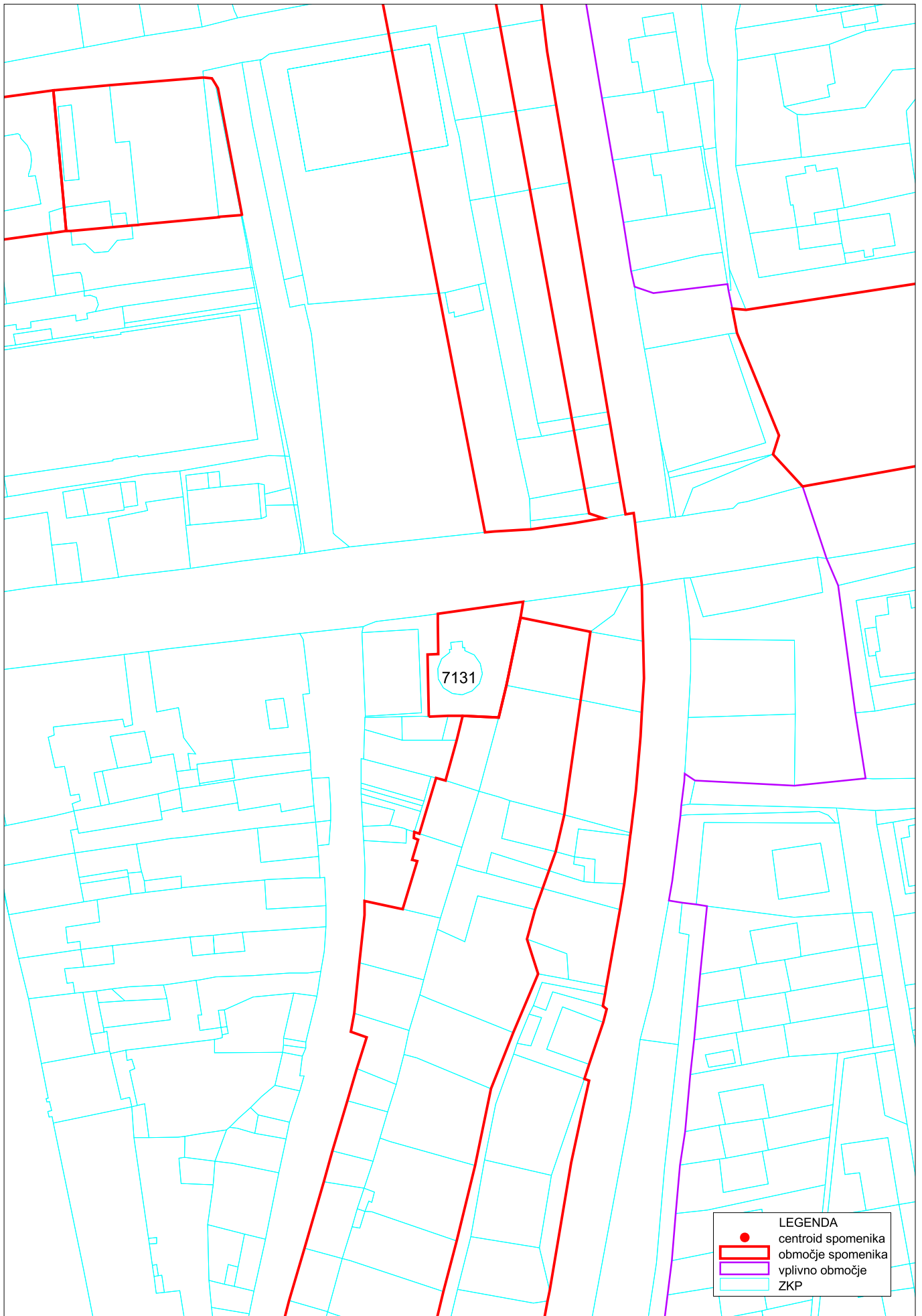
- Prepoznavna prostorska pojavnost (višina, volumen, gabariti).
- Gradbena zasnova (etaže, razporeditev nosilnih sten, stopnišča).
- Originalna materialna substanca (opečne stene, železobetonski rezervoar, ometi, vhodni portal),
- Fasada z vsemi konstrukcijskimi in dekorativnimi elementi (predalčna gradnja, oblikovanje konzol in odprtin).
- Notranjost z originalnim okroglim železnim stopniščem.
- Oblika in podoba piramidalne strehe.
- Velikost in oblika stavbnega pohištva.
- Tlorisna zasnova notranjosti (v tlorisu okrogel in izredno visok, enovit volumen).
- Javna funkcija spomenika, namenjena turistični dejavnosti (razgledna točka).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3). Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- Ohranjanje arhitekturne zasnove z vsemi elementi, podrejanje vseh posegov v spomenik in njegove dele ohranjanju varovanih sestavin v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi.
- Redno vzdrževanje in obnavljanje celote in ovrednotenih sestavin spomenika.
- Ohranitev osmerokotnega rezervoarja na vrhu stolpa.
- Prepoved postavljanja reklam ali drugih oznak, razen začasnih, kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika ali njegovih delov.
- Ob ugotovitvi okrnitve kulturnega spomenika ali njegovega dela, kar ugotavlja Zavod ali pristojna inšpekcija, mora kršitelj zagotoviti povrnitev v stanje, enako stanju pred posegom, ali rekonstrukcijo avtentične podobe spomenika.
- Pri tehničnem posodabljanju stavbe in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba kar najbolj ohranjati varovane sestavine spomenika,
- Dovoli se spremeniti oziroma dopolniti sedanjo namembnost objekta in dostopnost javnosti (glede na obstoječo možnost dostopa po okroglih kovinskih stopnicah), vendar ne v škodo pričevalnih kvalitet spomenika.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	ZKP

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 4
Ime: **Brežice – Stara osnovna šola**
EŠD: **7144**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 592, 593, 594/1, 594/2

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132).

OPIS ENOTE (A-4)

Enonadstropna šolska stavba je sestavljena iz starejše stavbe s kamnitim portalom z letnico 1825 in dvema učilnicami v pritličju, od katerih ima ena obokan strop. V zadnji četrtini 19. stoletja je bil k pritlični šoli pod pravim kotom in z rahlim zalomom tlorisa v obliki črke L dozidan večji prizidek, vsa stavba pa povišana za eno etažo. Stavba ima ohranjeno in obnovljeno členjeno fasado in notranji razpored prostorov. Stoji na Kržičnikovi ulica 2 in vzhodno od župnijske cerkve sv. Lovrenca.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Ohranjena zunanja oblika iz zadnje četrtine 19. in 20. stol. in tradicionalni gradbeni materiali.
- Ohranjen tradicionalen način gradnje in vezave materialov.
- Ohranjen je notranji raspored prostorov.
- Delno je ohranjena njena nekdanja namembnost.
- Predstavlja dve fazi razvoja šolskih zgradb in je pomembna za raziskovanje zgodovine vzgojno izobraževalnih dejavnosti v mestu.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Pojavnost spomenika v prostoru oz. ulični zasnovi.
- Tlorisna zasnova, notranji raspored prostorov, obokan strop.
- Gradbeni materiali in struktura.
- Zunanja podoba, členjenost fasad, barvni toni, stavbo pohištvo, kamnit portal.
- Oblika in podoba strehe.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3). Poleg teh je treba upoštevati še specifične določbe za konkretni objekt, kar pomeni:

- Obnove in morebitne rekonstrukcije se izvedejo s tradicionalnimi tehnikami in naravnimi materiali.
- Po potrebi se lahko dopolni obstoječo in kulturno namembnost, vendar ne v škodo pričevalnih kvalitet spomenika.
- Dopustno je urediti podstrešje za sodobne potrebe.
- Nedopustni so posegi in ukrepi, ki spreminjajo značilno podobo stavbe (izvedba frčad, postavljanje vidnih energetske in komunikacijske vodov, postavljanje ograj, zapiranje pogledov in peš dostopa do spomenika, parkiranje neposredno ob stavbi, zasajanje grmovnic in dreves ob stavbi, postavljanje reklamnih in drugih obvestil, ki niso v skladu z namembnostjo spomenika, itd.).

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 5
Ime: **Brežice – Cerkev sv. Lovrenca**
EŠD: **2910**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 590, 591

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132).

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev stoji sredi mestnega jedra v nizu stavb ob glavni ulici, ki je narekovala tudi njeno orientacijo. Cerkev se s patrocinijem omenja že leta 1328, a je ta stavba stala na povsem drugem mestu nasproti župnišča. Današnje cerkev so na tej lokaciji začeli graditi 8. julija 1781 po načrtih mariborskega stavbnega mojstra Janeza Nepomuka Fuchsa (1727–1804), ki je gradnjo vodil do leta 1782, zaradi pomanjkanja sredstev pa so obseg stavbe nekoliko zmanjšali. Večinoma v drugi polovici 19. stoletja sta fasada in zvonik dobila novo členitev (1876), notranjščina pa novo opremo in poslikavo. Med letoma 1962 in 1966 je bila cerkvena notranjščina prenovljena po načrtih arhitekta Cirila Zazule, ki je zasnoval tudi novo vhodno lopo. Stavba je zasnovana kot enoladijska centralno zasnovana prostornina z dvema stranskima kapelama in prezbiterijem s plitko apsidno ter zahodnim zvonikom, vključenim v telo ladje.

Prezbiterij in ladja sta obokana s češko kapo. Kipa sv. Janeza Nepomuka in sv. Karla Boromejskega v fasadnih nišah izvira iz fasade nekdanje frančiškanske cerkve v Brežicah. Glavni oltar je delo kamnoseka Metelka, oltarna poslikava v apsidi pa Staneta Kregarja iz leta 1966, ki je avtor tudi slikanih oken, delo zagrebške tovarne Staklo oziroma Pavla Sušilovića med letoma 1967 in 1972. Ladijske stene in obok sta v smislu novobaročnega iluzionizma poslikala Tomaž Fantoni in Jakob Brollo v letih 1856–1861. Oltarni sliki stranskih kapel s podobama sv. Florjana in sv. Nikolaja sta delo enega od slikarjev iz družine Götzl iz leta 1850.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Cerkev z zvonikom predstavlja prostorski akcent v nizu glavne mestne ulice.
- Cerkvna arhitektura ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo poznega baroka in historičnih slogov ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe.
- Kot avtorsko prepoznana stavba zaseda pomembno mesto v razvojnem toku poznobaročne arhitekture v Sloveniji.
- S svojim slikarskim okrasom iz 19. in 20. stoletja je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Brežic in njihovega zaledja.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Pojavnost spomenika v prostoru, njegova lega v naselju in višinska dominantna cerkvenega zvonika.
- Arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca, stavbna členitev ter posamezni slikarski in kiparski detajli (kipa v nišah).
- Vsa poslikava na stenah in obokih, morebitna starejša poslikava pod beleži, freska Staneta Kregarja iz leta 1966 v oltarni apsidi in slikana okna.
- Vsa oltarna oprema (glavna oltarna menza, oltarne slike, Križev pot, kipi).
- Kamnit tlak.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Brežice

Merilo: 1:1000

Datum izrisa : 25.02.2016

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 6
Ime: **Brežice – Cerkev sv. Roka**
EŠD: **2911**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 145/1, 145/2

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definirane vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132)

OPIS ENOTE (A-4)

Cerkev stoji na severnem robu mestnega jedra ob glavni prometni povezavi proti Krškem in je s svojo vzdolžno osjo, vzporedno s cesto, orientirana proti jugu. Prva omemba cerkve sega v leto 1657 in se nanaša na eno od prednic današnje stavbe, ki je bila zgrajena okoli leta 1764. Tega leta je nastala poslikava zunanjsčine. Cerkev sestavljajo kvadratni prezbiterij z rahlo porezanimi vogali, pravokotna centralno naglašena ladja s poševno prirezanimi vogali in ožji vhodni del s tempeljskim čelom in

pevsko emporo, nad katerim je pozidan zvonik. Prezbiterij in ladja sta obokana s češko kapo. Cerkev je avtorsko pripisana dunajskemu arhitektu Lovrencu Pragerju (1720–1791). Kasneje večjih prezidav ni doživela. Izjema so glavni portal z letnico 1897, oltarna oprema in poslikava notranjščine iz 19. stoletja. Glavni oltar in oba stranska so delo Karla Poglajena, podobarja iz Šentruperta iz leta 1887. Oltarno fresko v prezbiteriju je naslikal graški slikar Matthias Schiffer (1744–1827) v začetku 19. stoletja, a jo je leta 1887 Anton Cej iz Škofje Loke precej restavriral in dopolnil.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Cerkev z zvonikom predstavlja prostorski akcent na severnem robu mestnega jedra, ki je ostal nepozidan.
- Cerkvna arhitektura izraža prostorske in konstrukcijske prvine poznobaročnega klasicizma, ki se je z Dunaja razširil po nekdanjih Habsburških dednih deželah.
- Kot avtorsko prepoznana stavba zaseda pomembno mesto v razvojnem toku poznobaročne arhitekture v Sloveniji.
- S svojim slikarskim okrasom iz 19. stoletja je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Brežic in njihovega zaledja.

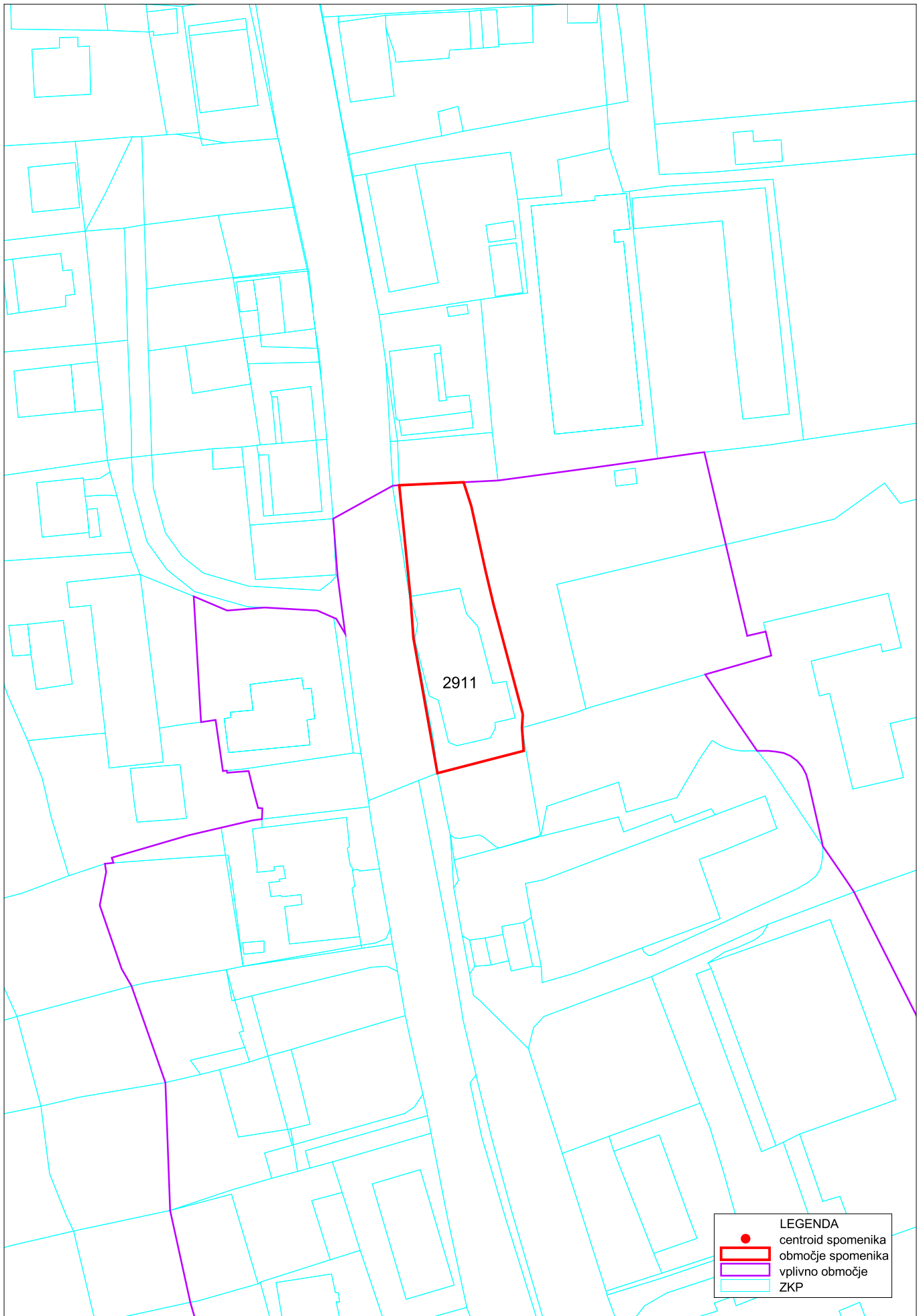
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Pojavnost spomenika v prostoru, njegova lega v naselju oziroma in višinska dominanta cerkvenega zvonika.
- Arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca, stavbna členitev ter posamezni detajli (portali, stavbno pohištvo).
- Vsa poslikava na zunanjščini in v notranjščin, zlasti freska v oltarnem prostoru, poslikave sten in obokov, morebitna starejša poslikava pod beleži.
- Vsa oltarna oprema (glavni in stranska oltarja s pripadajočimi kipi).
- Cerkvni tlak.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	ZKP

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Brežice

Merilo: 1:1000

Datum izrisa : 25.02.2016

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 7
Ime: **Brežice – Cerkev sv. Lenarta v Šentlenartu**
EŠD: **2912**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Šentlenart
Parcelna številka: 27

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Šentlenart
Parcelna številka: 20/13-del, 20/14, 20/17-del, 26/5-del, 26/6, 26/7, 27, 28, 29/2-del, 769/1-del, 769/2-del, 769/5-del, 769/7-del, 769/8-del, 769/21, 800-del

OPIS ENOTE (A-4)

Pravilno orientirana, s kamnitim obzidjem obdana cerkev stoji v nekdanjem samostojnem naselju Šentlenart severno ob mesta Brežice v bližini železniške postaje. V virih se prvič omenja leta 1433, v naslednjih stoletjih pa je bila stavba večkrat prezidana in popravljena, najbolj temeljito okoli leta 1840, ko je tudi dobila današnjo podobo. Enoladijska cerkvena stavba ima preprosto klasicistično zunanost.

Nad čelno fasado se dviguje manjši zahodni zvonik, v osnovi še gotskem prezbiteriju so tri zazidana srednjeveška okna. Cerkevna notranjost, oblikovana kot poznobaročna dvorana, je okrašena z dekorativno in figuralno poslikavo (obok prezbiterija) iz druge polovice 19. stoletja, edini oltar je izdelek podobarja Karla Poglajena iz Šentruperta iz leta 1886. Kip sv. Lenarta je še iz 18. stoletja, prav tako tudi oltarna slika, hranjena v Posavskem muzeju v Brežicah.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Cerkev ohranja prostorsko izročilo srednjeveške prednice ter določa prepoznavnost nekdanjega samostojnega naselja, ki je danes sestavni del Brežic.
- Cerkevna arhitektura ohranja stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo, ki sega od 15. do 20. stoletja, ter predstavlja velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe.
- Cerkevna arhitektura, zasnovana v srednjem veku, kasneje barokizirana in v 19. stoletju predelana v duhu historicističnih slogov, je pomemben člen v poznavanju stilnih tokov, njihovega nastanka in razvoja v umetnostnem patrimoniju Brežic in njihovega zaledja.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Pojavnost spomenika v prostoru, njegova lega v naselju in višinska dominantna cerkvenega zvonika.
- Varujejo se arhitekturna zasnova cerkve, njena namembnost, originalna stavbna substanca ter posamezni kamniti in dekorativni elementi.
- Obstoječa dekorativna in figuralna poslikava notranjosti iz druge polovice 19. stoletja, prav tako tudi morebitna starejša poslikava Jožefa Bonitta iz leta 1843 pod njo.
- Glavni in edini oltar, izdelek podobarja Karla Poglajena iz leta 1886, s kipom sv. Lenarta iz 18. stoletja, njegova originalna polihromacija in vsi sestavni deli.
- Kamnit zidec, ki določa cerkveni areal in oba njegova vhoda.

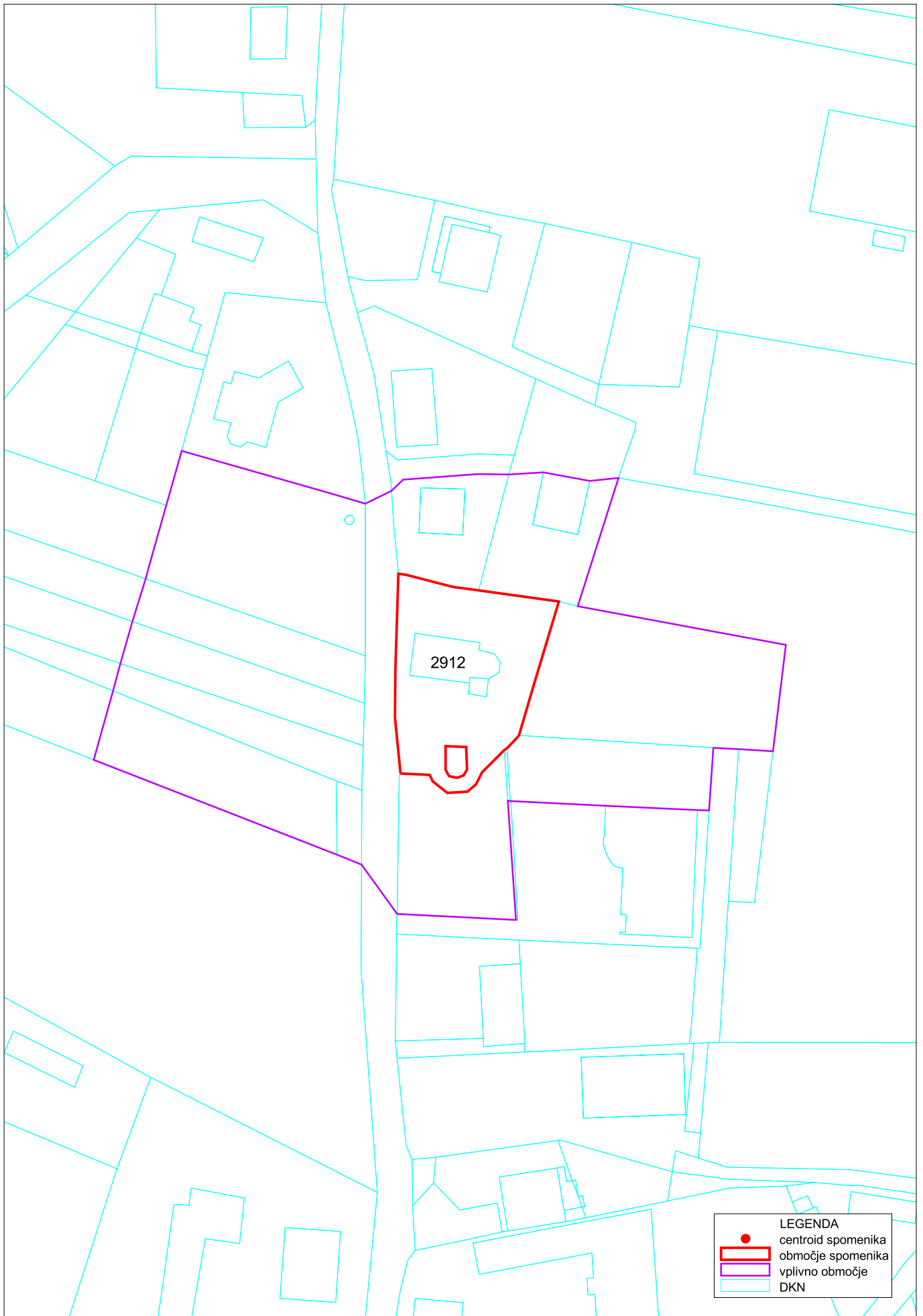
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Šentlenart

Merilo: 1:1000

Datum izrisa : 25.02.2016

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 8
Ime: **Brežice – Kapela Božjega groba v Šentlenartu**
EŠD: **30308**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Šentlenart
Parcelna številka: 27-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota je varovana znotraj vplivnega območja Cerkve sv. Lenarta (EŠD 2912).

OPIS ENOTE (A-4)

Proti jugu obrnjena kapela v neposredni bližini cerkve sv. Lenarta je bila verjetno pozidana leta 1654, neke pomembnejše posega pa je doživela leta 1760. Tipološko sodi v IV. obliko Božjega groba v Jeruzalemu: Njegov tloris sestavljata dva prostora: veža in Božji grob, katerega zunanjščino členijo slepe arkade. Na fasadah kapele so vzdani kamniti nagrobniki. Do kapele so vodile postaje z reliefi, ki so upodabljali prizore žalostnega dela rožnega venca. Ohranjena sta dva reliefa, hranjena v cerkvi sv. Roka.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Kapela Božjega groba ima del opreme (stojalo za mučilni steber), ki je izjemna zaradi svoje redkosti, saj predstavlja edini ohranjeni primer te opreme Božjih grobov na Slovenskem.
- Kapela je ena od treh kapel Božjega groba na Štajerskem in zaradi redke ohranjenosti tipsko najzanimivejši sakralni spomenik Brežic.
- Kapela ohranja avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo ter s tem velik potencial za poznavanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe.
- Poslikava v kapeli iz sredine 19. stoletja, pripisana furlanskemu slikarju Jožefu Bonittu, je zaenkrat edino ohranjeno delo tega slikarja v Brežicah.

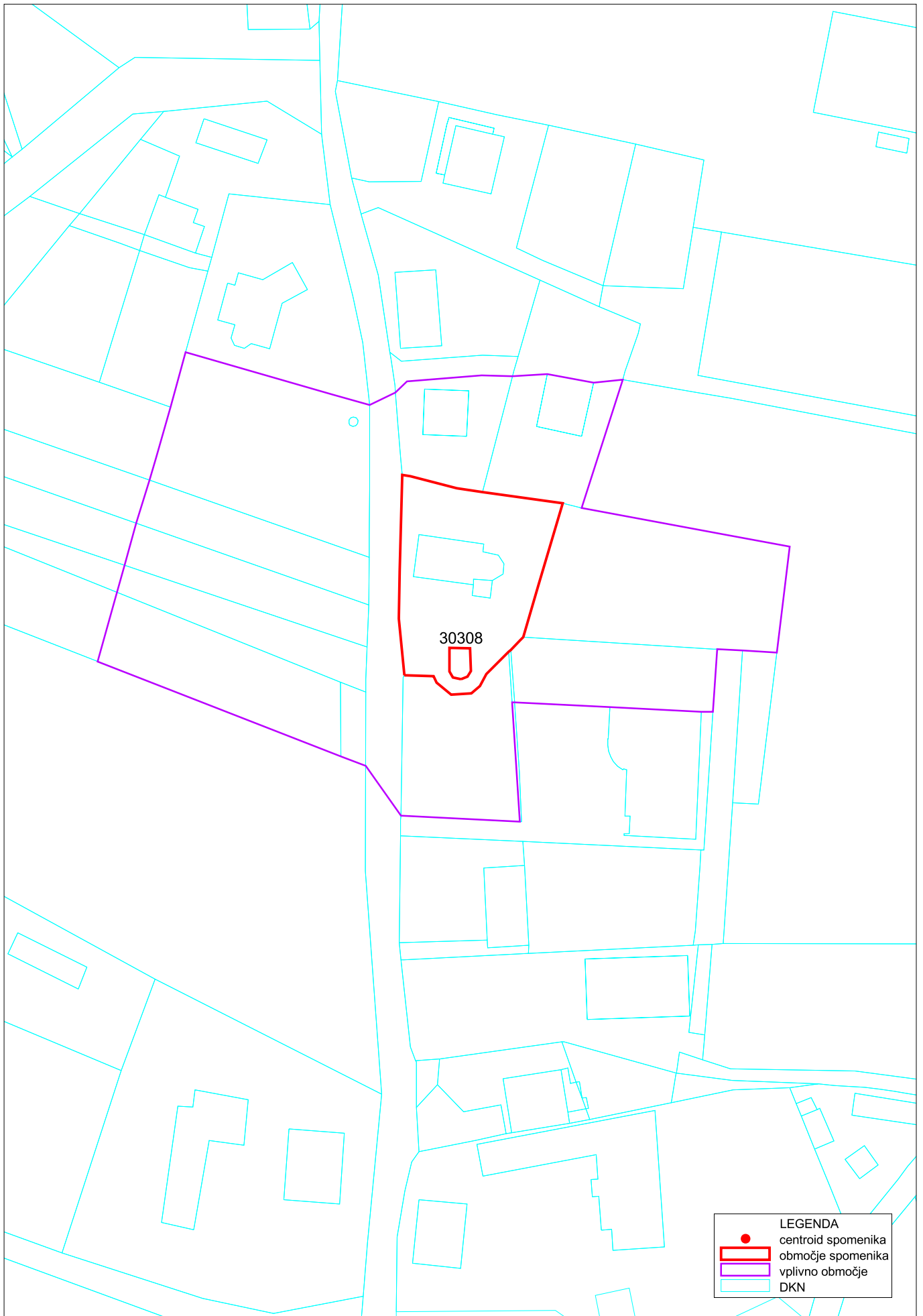
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Arhitekturna zasnova kapele, njena namembnost, originalna stavbna substanca, posamezni kamnoseški (stebriči, kropilni kamen...) in opečni elementi (tlakovci);
- Originalna oprema Božjega groba, posebej stojalo za mučilni steber in oltarna miza z lesenim baročnim kipom mrtvega Kristusa;
- Poslikava iz sredine 19. stoletja s prizori Oljske gore, Križanja, Jezusovega srečanje z materjo, Objokovanja in naslikanega orodja Kristusovega mučenja, pripisana furlanskemu slikarju Jožefu Bonittu;
- Kamniti nagrobniki, vzdani na fasade kapele.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za stavbe (A-9.3).

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 9
Ime: **Brežice – Spomenik NOB in kmečkim uporom**
EŠD: **10480**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 489-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja.

OPIS ENOTE (A-4)

Bronasta skulptura, katere avtor je Stojan Batič, predstavlja simbole kmečkih uporov in NOB. Spomenik, postavljen oktobra 1972, je posvečen kmečkim uporom, izgnancem in narodnoosvobodilnemu boju.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Osrednji spomenik v Brežicah, ki je posvečen kmečkim uporom, izgnancem in padlim v NOB.
- Kipar je zgodovino od 16. stoletja pa vse do srede 20. stoletja prikazal z reliefi, ki jih je umestil na dve veliki rezili kos, ki simbolizirata kmečke upore.
- S svojo lokacijo in ob primerni parkovni ureditvi dopolnjuje podobo mesta ob vpadnici v staro mestno jedro.

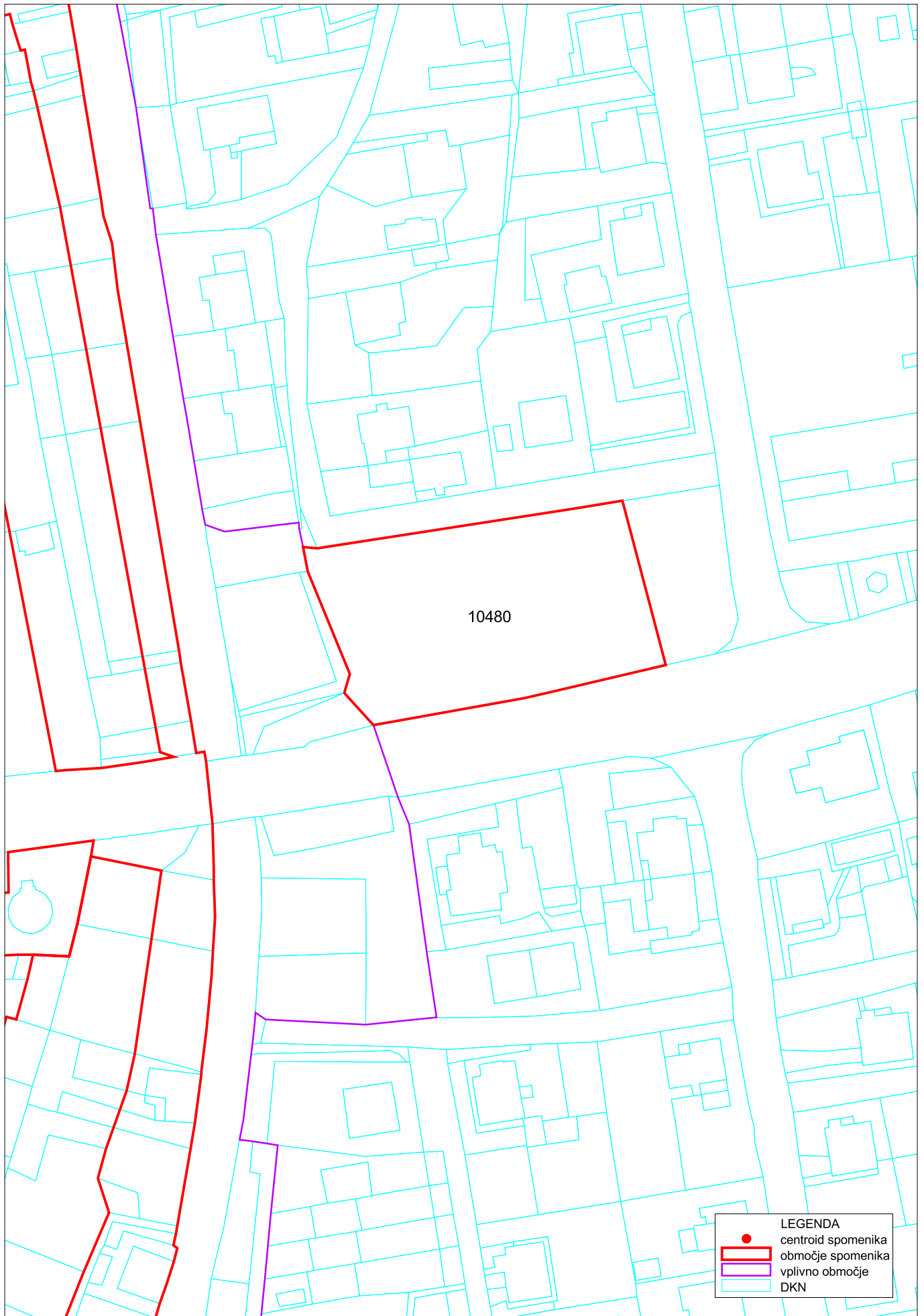
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Avtentičnost lokacije.
- Fizična pojavnost objekta.
- Vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.4).

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

LEGENDA	
	centroid spomenika
	območje spomenika
	vplivno območje
	DKN

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 10
Ime: **Brežice – Spomenik padlim v prvi svetovni vojni v Šentlenartu**
EŠD: **30290**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Šentlenart
Parcelna številka: 37/20

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Šentlenart
Parcelna številka: 37/1, 37/19, 37/20, 37/29, 37/30

OPIS ENOTE (A-4)

Kamnito obeležje, narejeno v maniri klasicističnih nagrobnikov iz konca 19. stoletja, so že leta 1919 postavili občani občine Zakot v spomin na padle v 1. svetovni vojni. Na spomeniku so izpisana imena padlih iz posameznih vasi, na vrhu pa je križ s križanim. Spomenik, ki je ograjen z železno ograjo, stoji ob cesti, ki iz Šentlenarta pelje proti središču Brežic, ob gasilskem domu..

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Eden od treh spominskih obeležij v občini Brežice, ki so posvečeni padlim v 1. svetovni vojni;
- Eden najstarejših tovrstnih spomenikov na naših tleh, postavljen že leta 1919.
- V funkciji javnega spomenika in ob primerni ureditvi okolice, dopolnjuje podobo tega dela Brežic.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Avtentičnost lokacije.
- Fizična pojavnost objekta.
- Vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

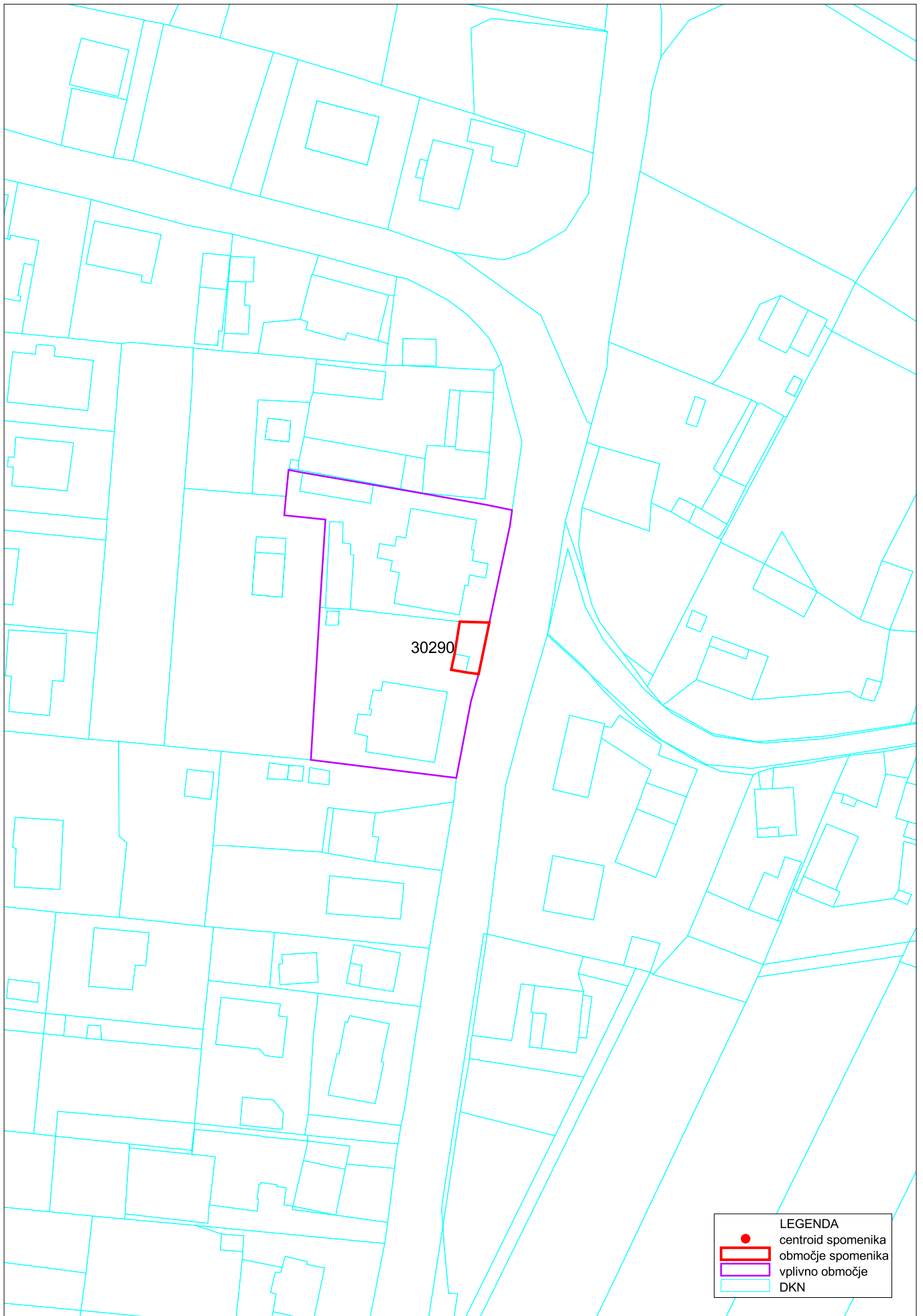
OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.4)

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 11
Ime: **Brežice – Pomembnejši grobovi na pokopališču**
EŠD: **30309**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 1406, 1407, 1408, 1413, 1414, 1415-del, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421-del, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428/1

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definirane vplivnega območja in je varovana znotraj enote Brežice – Mestno jedro (EŠD 7132)

OPIS ENOTE (A-4)

Mestno pokopališče leži na jugovzhodnem robu mesta. Na tej lokaciji služi svojemu namenu od leta 1901, pred tem pa sta bili dve pokopališči v središču mesta (pokopališče ob prvotni cerkvi sv. Lovrenca do leta 1781 in pokopališče ob frančiškanski cerkvi sv. Antona Padovanskega) ter osrednje mestno pokopališče na severnem robu mesta (Atletski stadion). Izstopajo velike družinske grobnice in nagrobniki pomembnejših brežiških družin, ki so po večini postavljene ob nekdanjem zahodnem pokopališkem zidu. V severnem delu, levo od vhoda zajema večji areal grobnica padlih v NOB, posamezni grobovi pomembnejših osebnosti in starejši nagrobniki pa so razporejeni po celotnem starejšem delu pokopališča

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Prepoznavnost in identiteta – značilna prostorska umeščenost in struktura poselitve.
- Starost in kontinuiteta – v osrednjem delu je ohranjena zasnova iz leta 1901.
- Avtentičnost – ohranjena prvotna podoba in lokacija posameznih nagrobnikov.
- Pričevalnost – ohranjeni nagrobniki pomembnih posameznikov in družin pričajo o zgodovini kraja in njegovih prebivalcih.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

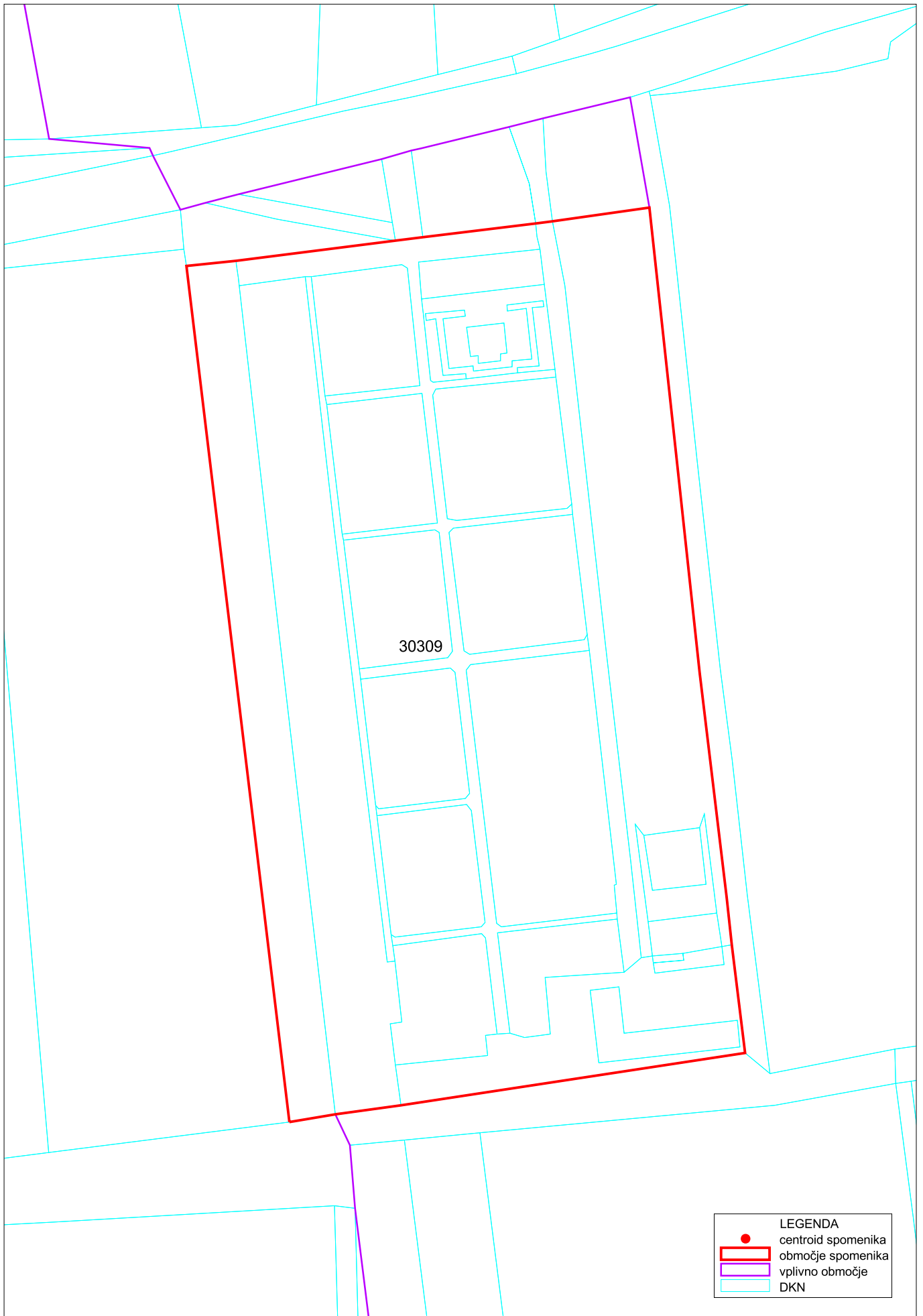
- avtentičnost lokacije;
- fizična pojavnost objekta – oblika nagrobnikov, napisi na nagrobnikih, železne ograje, posamezni kamniti okvirji;
- vsebinski, simbolni in prostorski odnos med spomenikom in okolico

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.4) in naslednja določila za posamezne skupine nagrobnikov:

- 1. režim varovanja** – v to skupino sodijo grobnica NOB in posamezne večje grobnice in grobne parcele, ki so pomembne v smislu ohranjanja temeljne zgodovinske tlorisne zasnove ali izpričujejo tipološki razvoj nagrobnikov:
 - Nagrobni spomenik se varuje v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Cilj vsakega posega mora biti ohranitev in prezentacija spomenika.
 - Za kakršenkoli poseg je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje.
 - Če se trenutni najemnik odpove grobnici ali grobni parceli, upravljavec te ne odda novemu najemniku, temveč prenese vse obveznosti na Občino Brežice ter o tem obvesti ZVKDS OE Novo mesto.
- 2. režim varovanja** – v to skupino sodijo večji nagrobniki in grobnice, ki ohranjajo historično podobo pokopališča in pričajo o zgodovini kraja.
 - Nagrobni spomeniki in plošče se varujejo v celoti, neokrnjenosti in izvirnosti. Cilj vsakega posega mora biti ohranitev in prezentacija spomenika.
 - Za kakršenkoli poseg je potrebno pridobiti predhodno soglasje.
 - Tako grobnico ali grobno parcelo se lahko odda novemu najemniku, ki mora skrbeti tudi za morebitno sanacijo starega spomenika, ki ostane na prvotni lokaciji. Nove napisne plošče ni dovoljeno postaviti na stari nagrobni spomenik, temveč le desno ali levo od njega ali pa vodoravno, tako, da bo stari spomenik v celoti viden. V primeru obnove starega nagrobnika oz. postavitve novega mora najemnik pridobiti smernice pristojne enote ZVKDS.
- 3. režim varovanja** – v to skupino sodijo manjši nagrobni spomeniki, ki se lahko premestijo na prostoru, ki je določen za lapidarij
 - Na željo novega najemnika grobne parcele se lahko plošče ali manjši nagrobni spomeniki odstranijo in nepoškodovani prenesejo v za to določen prostor – lapidarij.
 - Sanacija, obnova, premestitev ali odstranitev varovanega nagrobnega spomenika in plošče ni možna brez kulturnovarstvenih pogojev in na njihovi podlagi kulturnovarstvenega soglasja.
- 4. režim varovanja**- velja za vse varovane nagrobne in grobove
 - Upravljanje na pokopališču poteka v skladu s pokopališkim redom, ki mora biti predhodno usklajen z Zavodom za varstvo kulturne dediščine.
 - Inventarna knjiga s seznamom vseh varovanih grobov in nagrobnikov, ki jo je pripravil Posavski muzej Brežice, je kot grafična priloga sestavni del odloka in pokopališkega reda, ki se ga ustrezno dopolni.
 - V najemni pogodbi za varovane grobove se opredeli obveznosti najemnika do starega nagrobnega spomenika ali plošče, ki se nahaja na grobni parceli, ki je predmet najemne pogodbe in varstveni režim, ki velja za grobno parcelo.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 12
Ime: **Brežice – Mestno jedro**
EŠD: **7132**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 526/4, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 555, 556, 557, 558/1, 558/2, 559, 560, 561, 563, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574/1, 574/3, 575/1, 575/2, 576/1, 576/2, 577/1, 577/2, 578, 579/2, 582, 583, 584, 585/1, 585/2, 586, 587, 589/1, 589/2, 590, 591, 592, 593, 594/1, 594/2, 596, 597, 598, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606/2, 606/3, 606/4, 607, 609, 610, 611/1, 611/2, 612, 613, 614, 615, 617/1, 617/2, 618/2, 618/3, 618/4, 618/5, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625/1, 625/2, 625/3, 626, 627, 628, 631, 632, 633, 634, 667/2, 667/3, 667/4, 668, 669, 670/1, 670/2, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 680/1, 680/2, 681, 682, 683-del, 684/1, 684/2, 685, 687, 688, 690, 691, 693, 694, 696, 697, 699, 700, 702, 703, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711/1, 711/2, 712, 713/1, 713/2, 714/1, 714/2, 715, 716, 717, 718, 719, 721, 722, 724/1, 724/2, 724/3, 726/1, 726/2, 727, 728, 729/2, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742/1, 742/2, 743, 744, 745, 746, 747/1, 747/2, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760/1, 761, 762, 763, 764/1, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779/5, 1248, 1249, 1252/1, 1252/2, 1253, 1254, 1497-del, 1500, 1510/1, 1510/2, 2205, 2206

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 105/1, 105/2, 114/1, 114/2, 114/3, 115/1, 115/2, 118/2, 118/3, 118/4, 119/1, 119/2, 120/1, 120/2, 120/3, 125, 126/1, 126/2, 127/1, 127/2, 128, 129, 130,

131/1, 131/2, 132, 138/2, 138/3, 140/1-del, 141, 145/1, 145/2, 234, 235, 236, 237, 238, 239-del, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 250, 251, 252/1, 252/2, 253/3, 255/3, 255/4, 255/8-del, 256-del, 490, 491, 492/1, 526/1, 526/4, 526/5, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534/1, 534/2, 535/1, 535/2, 536/1, 536/2, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 555, 556, 557, 558/1, 558/2, 559, 560, 561, 563, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574/1, 574/3, 575/1, 575/2, 576/1, 576/2, 577/1, 577/2, 578, 579/2, 582, 583, 584, 585/1, 585/2, 586, 587, 589/1, 589/2, 590, 591, 592, 593, 594/1, 594/2, 596, 597, 598, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606/2, 606/3, 606/4, 607, 609, 610, 611/1, 611/2, 612, 613, 614, 615, 617/1, 617/2, 618/2, 618/3, 618/4, 618/5, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625/1, 625/2, 625/3, 626, 627, 628, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639/1, 639/2, 640, 641/1, 641/2, 642, 643, 644, 645, 648, 649, 650/1, 650/2, 650/3, 650/4, 651, 654/1, 654/2, 654/3, 655, 656, 657, 658, 659/1-del, 659/2, 667/2, 667/3, 667/4, 668, 669, 670/1, 670/2, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680/1, 680/2, 681, 682, 683, 684/1, 684/2, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711/1, 711/2, 712, 713/1, 713/2, 714/1, 714/2, 715, 716, 717, 718, 719, 721, 722, 724/1, 724/2, 724/3, 726/1, 726/2, 727, 728, 729/2, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742/1, 742/2, 743, 744, 745, 746, 747/1, 747/2, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760/1, 760/2, 760/3, 761, 762, 763, 764/1, 764/2, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779/1, 779/2, 779/3, 779/5, 779/6, 780, 781, 782, 794/1, 794/2, 795, 796-del, 797, 810-del, 1214-del, 1215, 1216, 1217/1, 1217/2, 1218/1-del, 1239/2-del, 1239/4-del, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1247, 1248, 1249, 1252/1, 1252/2, 1253, 1254, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262/1, 1262/2, 1263, 1264, 1267, 1269, 1270, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275, 1276/1, 1276/2, 1280, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1287, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1302, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313/1, 1313/2, 1314, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1334/1, 1334/2, 1334/3, 1334/4, 1334/5, 1334/6, 1334/7, 1334/8, 1335/2, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340/1, 1340/2, 1341, 1342, 1343, 1344/1, 1344/2, 1345/1, 1345/2, 1346, 1347/2, 1347/3, 1347/4, 1347/5, 1347/6, 1347/7, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355/1, 1355/2, 1356/1, 1356/2, 1356/3, 1356/4, 1356/5, 1357/2, 1357/3, 1357/5, 1357/6, 1358/2, 1358/3, 1358/4, 1359, 1360, 1361/1, 1361/2, 1361/3, 1362/1, 1362/2, 1363, 1368/1, 1368/2, 1369, 1370, 1371/1, 1371/2, 1376/1, 1377, 1379/4, 1379/5, 1379/6, 1379/7, 1379/8, 1379/9, 1380/1, 1380/3, 1380/5, 1380/6, 1380/7, 1381, 1382/1, 1382/2, 1383, 1384/1, 1385/3, 1385/4, 1385/5, 1385/6, 1385/7, 1385/8, 1385/9, 1386/1, 1386/2, 1389, 1390, 1391, 1392/1, 1392/2, 1393/1-del, 1393/2, 1395, 1396, 1397, 1398, 1401, 1402/1, 1402/2, 1402/3, 1403, 1404/1, 1404/3, 1404/4, 1404/5, 1405/1, 1405/3, 1405/4, 1405/5, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428/1, 1476/1, 1476/2, 1491/2, 1491/3, 1491/4, 1491/5, 1494/1-del, 1494/2, 1495/1-del, 1497-del, 1498, 1499/1, 1499/2, 1499/3, 1500, 1501, 1502-del, 1503/1, 1503/4-del, 1505-del, 1506, 1510/1, 1510/2, 1513-del, 1514/1, 1514/2, 1514/3, 2205, 2206, 2209-del, 2210, 2211, 2212, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229-del, 2230, 2231

OPIS ENOTE (A-4)

Naselje s podolžno zasnovo z izhodiščem ob gradu. Locirano je na levi obrečni terasi v spodnjem toku reke Save. Kraj se prvič omenja 1241 kot Rein, 1309 kot trg, 1345 pa se omenja kot mesto. Gradbeni razcvet doživi v 16. stol., v 19. stol. je večina stavb dobila novo historicistično podobo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Prepoznavnost in identiteta – značilna prostorska umeščenost in struktura poselitve vključno z vodovodnim stolpom z začetka 20. stoletja.
- Starost in kontinuiteta poselitve (od neolitika, pozne bronaste dobe, mlajše železne dobe, rimske dobe, srednjega veka, ...).
- Avtentičnost – strukturna zasnova in oblika in starega mestnega jedra iz 16. stoletja se je v svojih bistvenih potezah ohranila vse do danes.
- Pričevalnost – delno ohranjena vidna podoba obzidja iz 16. stoletja ter številne pomembnejše stavbe, ki oblikujejo ulice ter pričajo o družbeni strukturi mesta in načinu življenja v njem.
- Izjemnost – podzemni prostori v navezavi z nekdanjim tokom reke Save.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Prostorska pojavnost starega mestnega jedra ter njegova poselitvena zasnova in struktura.
- Prepoznana meja stare poselitve skupaj s podobo in materialno substanco obzidja in podzemnih prostorov ter ureditvami ob nekdanji strugi Save.
- Podoba in značaj odprtih prostorov, pomembnih za strukturo in podobo mesta skupaj z ulicami, dvorišči (atriji) in vrtovi (npr. Attemsovih vrt).
- Stavbni nizi in fasade stavb, ki oblikujejo ulice in zunanjo podobo naselja.
- Zemeljske plasti z arheološkimi ostalinami.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za naselja (A-9.5).

Mestno jedro Brežic leži znotraj širšega arheološkega najdišča, zato je potrebno upoštevati tudi omejitve pri poseganju v tla. Poseg v arheološke plasti spomenika je izjemoma dovoljen, če gre za posege v javnem interesu in če so izčrpane vse druge možnosti umestitve. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, katerih sestavni del mora biti arhiv arheološkega najdišča. V primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja. V primeru gradnje na lokaciji nekdanje Meščanske šole je treba upoštevati parcelacijo in celovitost pozidave.

Na območju je dodatno prepovedano:

- nameščanje sončnih kolektorjev in fotovoltaičnih celic znotraj mestnega jedra,
- nameščanje zunanjih enot klima naprav na vedutno izpostavljene dele stavb,
- nameščanje reklamnih panojev, svetlobnih zaslonov in svetlobnih napisov, anten in zbirnih omarič infrastrukturnih vodov (elektro, plin, ipd.) na prednje fasade objektov,
- nameščanje bankomatov neposredno na fasade objektov,
- historične nepozidane površine (vrtove, arije, sadovnjake) načeloma ni dopustno pozidati - ohranja se odnos med pozidanimi in nepozidanimi površinami,
- dopustna je izvedba peš dostopov do Vrbine,
- izvedba parkirišč pod brežino na zahodnem robu mesta ni dopustna.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Velja splošni varstveni režim za vplivno območje (A-10.1)

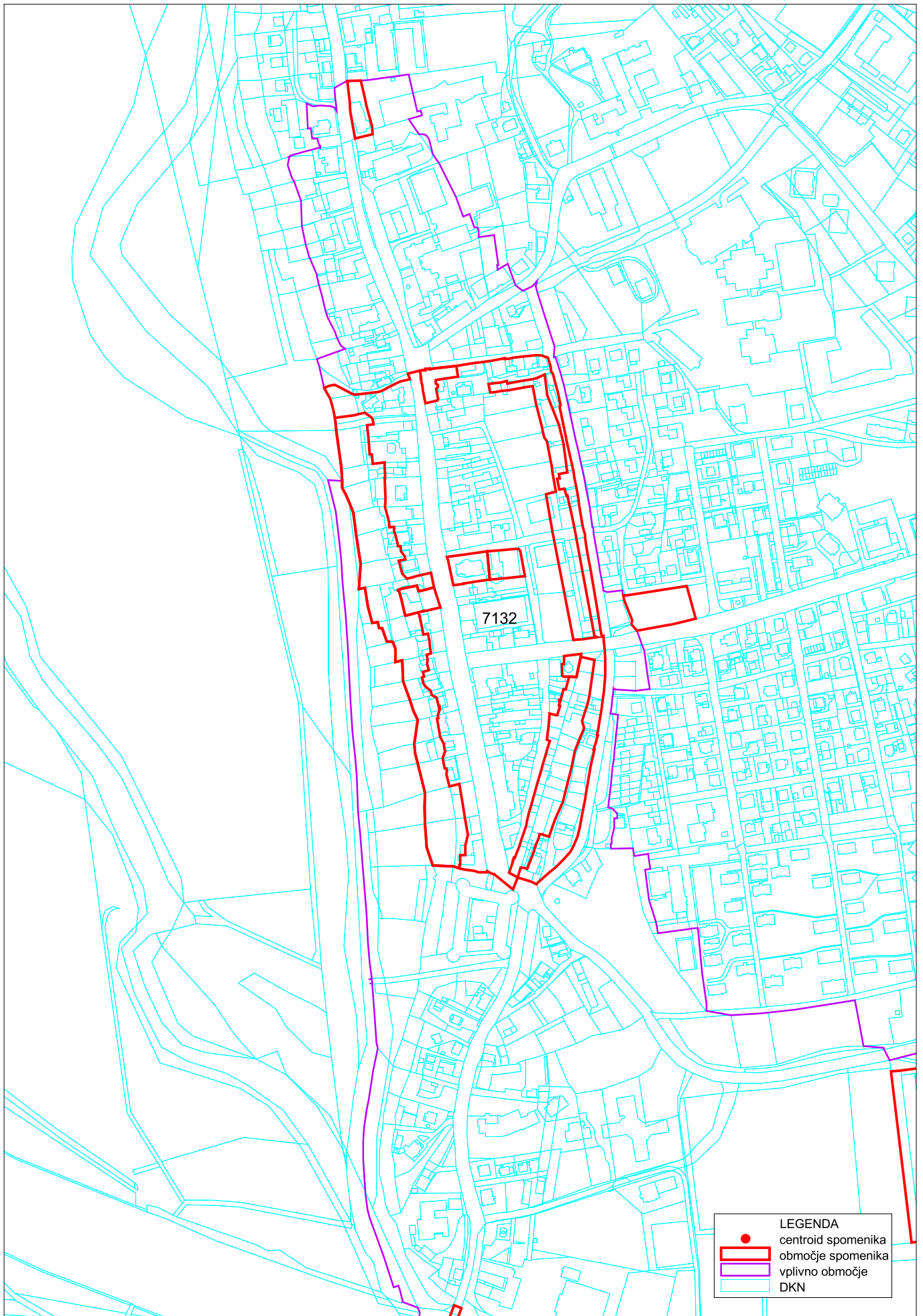
Pri morebitnem urejanju prostora pred Nemškim domom naj se predvidi prestavitev obstoječega spominskega obeležja na primernejšo lokacijo.

Na območju je dodatno prepovedano:

- nameščanje sončnih kolektorjev in fotovoltaičnih celic na vedutno izpostavljene lege,
- nameščanje zunanjih enot klima naprav na vedutno izpostavljene dele stavb,
- nameščanje reklamnih panojev, svetlobnih zaslonov in svetlobnih napisov, anten in zbirnih omaric infrastrukturnih vodov (elektro, plin, ipd.) na prednje fasade vedutno izpostavljenih objektov,
- dopustna je izvedba peš dostopov do Vrbine,
- izvedba parkirišč pod brežino na zahodnem robu mesta ni dopustna.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

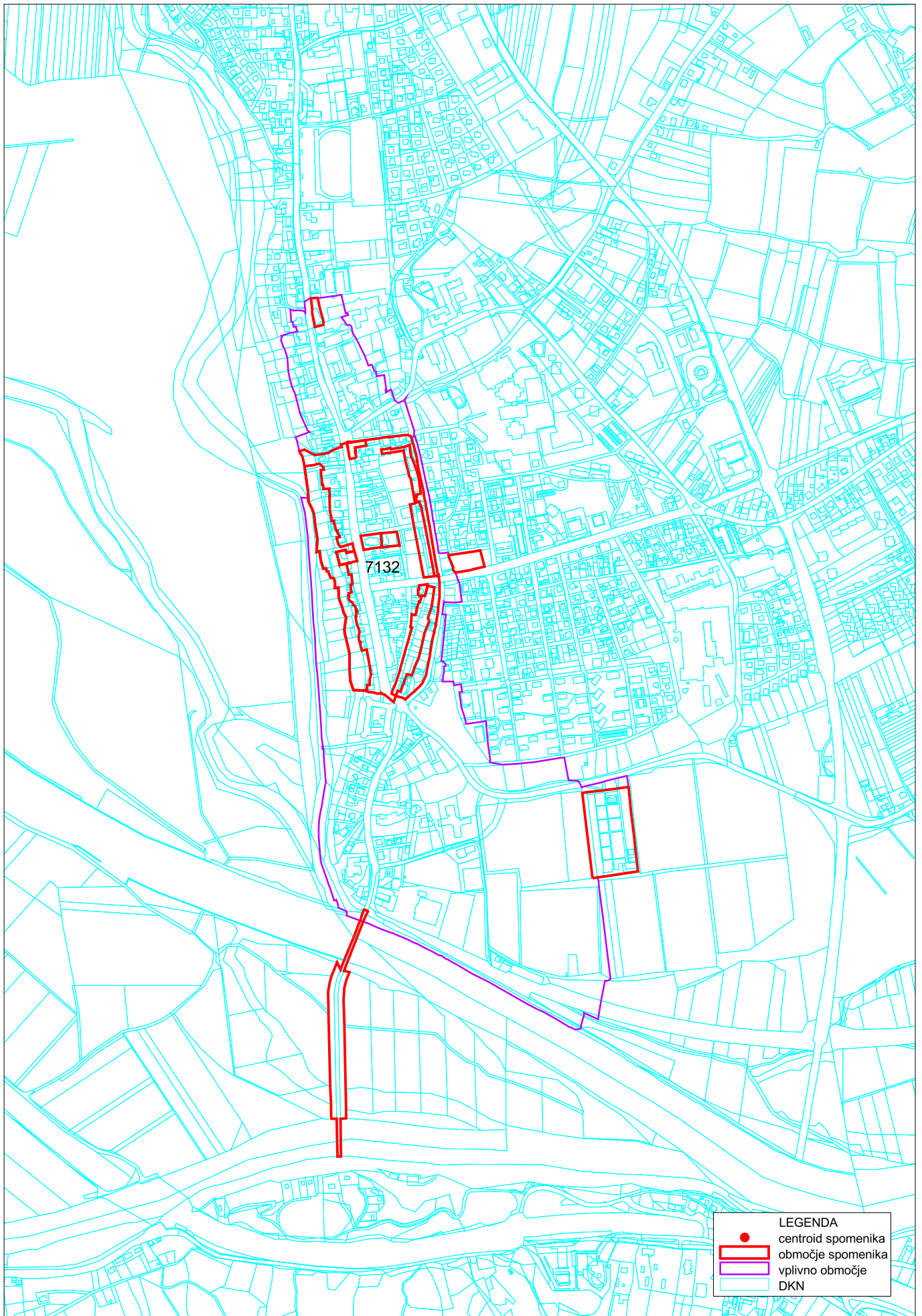

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Brežice

Merilo: 1:5000

Datum izrisa : 25.02.2016

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Brežice

Merilo: 1:10000

Datum izrisa : 25.02.2016

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 13
Ime: **Brežice – Železna mostova preko Save in Krke**
EŠD: **7151**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 1486-del, 1491/5, 2209-del, 6578-del

Katastrska občina: Krška vas
Parcelna številka: 1759/22, 3474/6-del

Katastrska občina: Čatež
Parcelna številka: 1880/1-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja.

OPIS ENOTE (A-4)

Železna mostova čez Savo in Krko ležita jugozahodno od mestnega jedra, ob sotočju Save in Krke. Zgrajena sta bila leta 1906 in pomenita prvo mostno povezavo med Kranjsko in Štajersko v tem delu Save. V dolžino merita 100 in 75m in sta ob času nastanka sodila med največje tovrstne konstrukcije v takratni monarhiji. Kovičena železna konstrukcija mostov se naslanja na kamniti peti. Mostova povezuje betonska konstrukcija s cestiščem, ki premošča poplavno ravnico.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Mostova, ki že 110 let povezujeta Štajersko in Kranjsko – obrežje reke Save, sta bila prva mostna povezava v tem delu toka reke Save. Pred tem je to funkcijo opravljal brod.
- Kovičena konstrukcija je ob nastanku sodila med največje v tedanji monarhiji.
- Ohranjena mostova skupaj s cestiščem čez poplavni del ter vhodnima portaloma tvorijo celoto, ki priča o načinu gradnje tovrstnih objektov in njihovi uporabi.

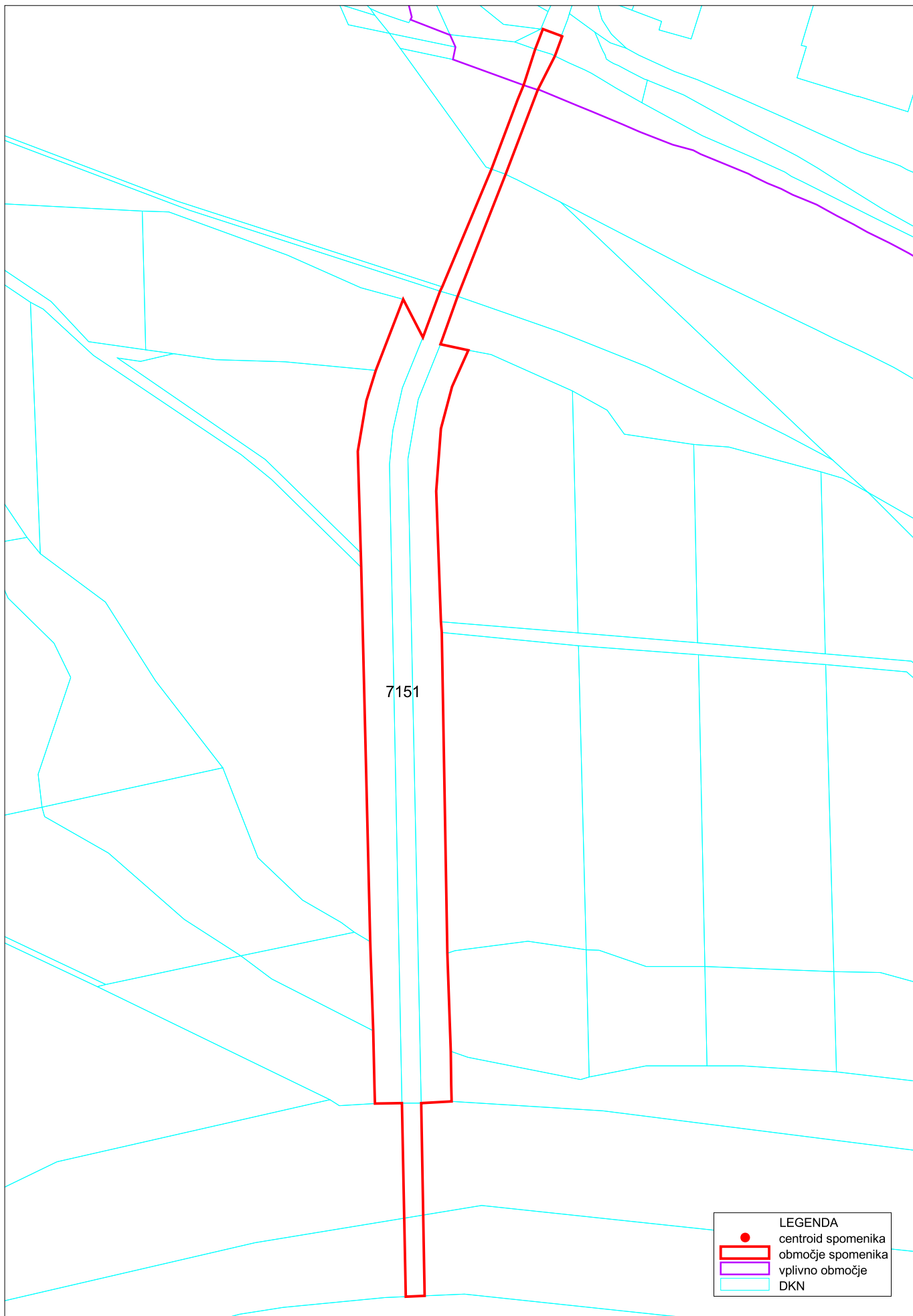
VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Fizična pojavnost objekta v celoti.
- Avtentičnost lokacije.
- Vsebinski in prostorski odnos med spomenikom in okolico.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za spominske objekte in kraje (A-9.4).

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 14
Ime: **Brežice – Zahodno mestno obzidje s podzemnimi prostori**
EŠD: **30028**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 620-del, 621, 622-del, 623, 624, 625/1-del, 625/2-del, 626, 627-del, 628-del, 667/4-del, 668-del, 669, 670/2-del, 671-del, 672, 673, 674, 677, 678, 680/1-del, 681, 682, 683-del, 684/1-del, 685, 687-del, 688, 690-del, 691, 693-del, 694, 696-del, 697, 699-del, 700, 703, 1248-del, 1249, 1252/1-del, 1254

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja.

OPIS ENOTE (A-4)

Ostanki mestnega obzidja na zahodnem robu starega mestnega jedra. Za obzidjem in pod njim so ostanki podzemnih trgovskih skladišč, kleti in pomolov, ki so mestno jedro povezovali s prostorom ob Savi pred regulacijo.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Prepoznavnost in identiteta – prostorsko prepoznaven zahodni rob mesta, ki daje Brežicam značilno podobo.
- Starost in kontinuiteta – linija obzidja kot zahodni rob mesta se je ohranila skozi stoletja vse od svojega nastanka dalje (15. stoletje).

- Avtentičnost – avtentični materialni ostanki obzidja so se ohranili le na določenih delih, sicer pa se lahko sledi potek rahlo lomljene linija obzidja nad brežine nekdanje struge Save. Najbolj avtentični ostanki obzidja se kažejo:
 - pod gradom in na stiku s CPB3 (še neraziskano),
 - pri objektih CPB 9 in CPB 11, ker so ohranjene tudi stare kleti, ter pri CPB13 in delno pri CPB 15 (klet).
 - pri CPB 25, kjer se kažejo ostanki obrambnega stolpa, v podzemlju pa velika obokana (deloma klesana deloma zidana) dvorana na nivoju nekdanje brežine Save, ki je s hišo CPB 25 povezana s posebnim stopniščnim rovom.
 - Pri stavbi CPB 39 so znani podzemni prostori, ki imajo še razpoznaven vhod iz Vrbine.
 - Pri stavbi CPB 41 je razpoznaven vogal linije obzidja.(Več avtentičnih elementov bi lahko odkrili z ustreznimi arheološkimi in stavbnimi raziskavami.)
- Pričevalnost – izjemna pričevalnost materialno ohranjenih delov obzidja, ki s podzemnimi prostori in dostopi do Vrbine (nekdanje struge Save) pričajo o gospodarski moči in povezanosti mesta z reko Savo.
- Izjemnost – podzemni prostori v povezavi z obzidjem so na območju Slovenije edinstveni.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Pojavnost spomenika v prostoru kot nosilca prepoznavnosti in prostorske identiteta mesta skupaj z brežino in lokacijo nekdanjega toka Save.
- Avtentičnost prostorske umeščenosti, podobe in materialne substance obzidja in podzemnih prostorov in ureditev ob nekdanjem toku Save. Pri tem se največjo pozornost posveča delom, z največjo materialno avtentičnostjo – predvsem pri gradu ter pri objektih CPB3, 9, 11, 13 15, 25, 39 in 41.
- Nepozidan prostor pod linijo obzidja in prostorske ureditve ob nekdanji strugi Save.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za druge objekte in naprave (A-9.6)

Za spomenik veljajo tudi določene točke varstvenega režima za arheološka najdišča, ki prepovedujejo:

- odkopavati in zasipavati teren,
- nepooblaščenim osebam uporabljati iskalce kovin in pobirati arheološke najdbe,
- postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo.

Poseg v arheološke plasti spomenika je izjemoma dovoljen v procesu znanstvenega preučevanja ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, katerega sestavnih del mora biti arhiv arheološkega najdišča. V primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Za spomenik veljajo tudi določene točke varstvenega režima za stavbe, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova,
- oblikovanost zunanjsčine
- pojavnost in vedute,
- celovitost dediščine v prostoru,

Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. bolj avtentično stanje,
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela,

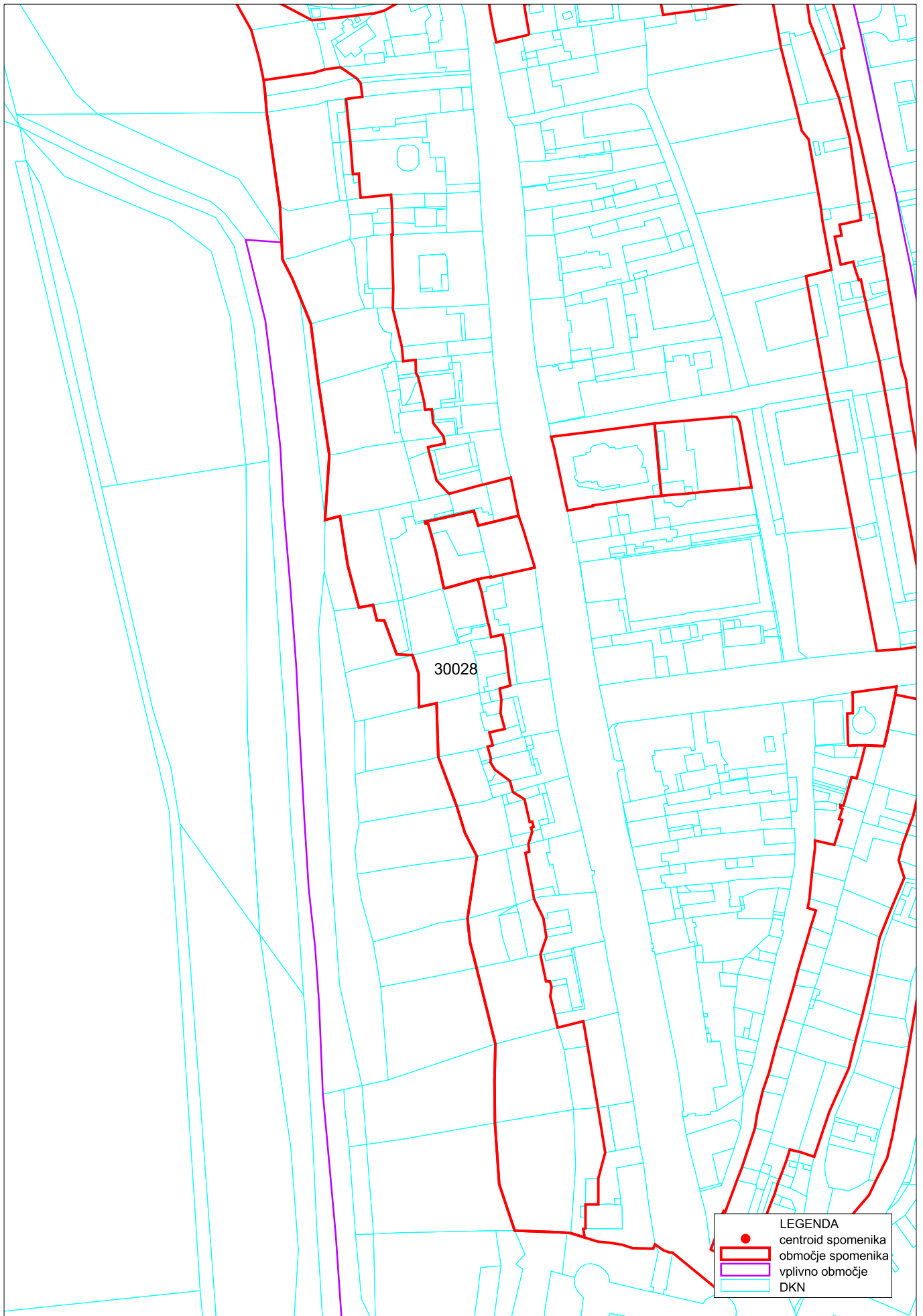

- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta,
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve,
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Spomenik se nahaja se znotraj mestnega jedra in nima samostojnega vplivnega območja.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 15
Ime: **Brežice – Mestno obzidje na Ulici stare pravde**
EŠD: **30066**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 731-del, 732-del, 733-del, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742/1, 742/2, 743, 744, 745, 746, 747/1, 747/2, 750-del, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 771, 772-del, 773-del, 775-del, 776-del, 777-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definiranega vplivnega območja.

OPIS ENOTE (A-4)

Jugovzhodni del mestnega obzidja se je ohranil v kletnih in deloma pritličnih delih niza hiš na Ulici stare pravde, ki s svojo vzhodno stranico slonijo na liniji nekdanjega obzidja. Deli kamnitega zidu so vidni z ulice Pod obzidjem.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Prepoznavnost in identiteta – prostorsko prepoznavna poteza, ki skupaj z linijo nekdanjega jarka ločuje stari del mesta od mesta od nove pozidave na vzhodu.
- Starost in kontinuiteta – obzidje se je kot vzhodna stranica pozidave starega mestnega jedra ohranilo vse od svojega nastanka v 15. stoletju.

- Avtentičnost – obzidje se je v svoji avtentični podobi ohranilo praktično na celotni potezi kletne etaže Ulice stare pravde.
- Pričevalnost – ohranjena material in vidna podoba obzidja iz 15. stoletja
- Izjemnost – skoraj 200 metrov dolga poteza srednjeveškega obzidja vpeta v kletne etaže niza stavb je redko kje tako dobro vidna kot v tem primeru.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Pojavnost spomenika v prostoru kot nosilca prepoznavnosti in prostorske identitete mesta skupaj z območjem nekdanjega obrambnega jarka.
- Avtentičnost prostorske umeščenosti, podobe in materialne substance obzidja. Obzidja je v svoji originalni podobi vidno v kletnih etažah objektov 8, 10, 12, 14, 16, 18, 22 in 24, pri št. 30 pa celotni višini objekta,

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za druge objekte in naprave (A-9.6).

Za spomenik veljajo tudi določene točke varstvenega režima za arheološka najdišča, ki prepevujejo:

- odkopavati in zasipavati teren,
- nepooblaščenim osebam uporabljati iskalce kovin in pobirati arheološke najdbe,
- postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo arheološkega najdišča.

Poseg v arheološke plasti spomenika je izjemoma dovoljen v procesu znanstvenega preučevanja ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, katerega sestavni del mora biti arhiv arheološkega najdišča. V primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Za spomenik veljajo tudi določene točke varstvenega režima za stavbe, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova,
- oblikovanost zunanjsčine
- pojavnost in vedute,
- celovitost dediščine v prostoru,

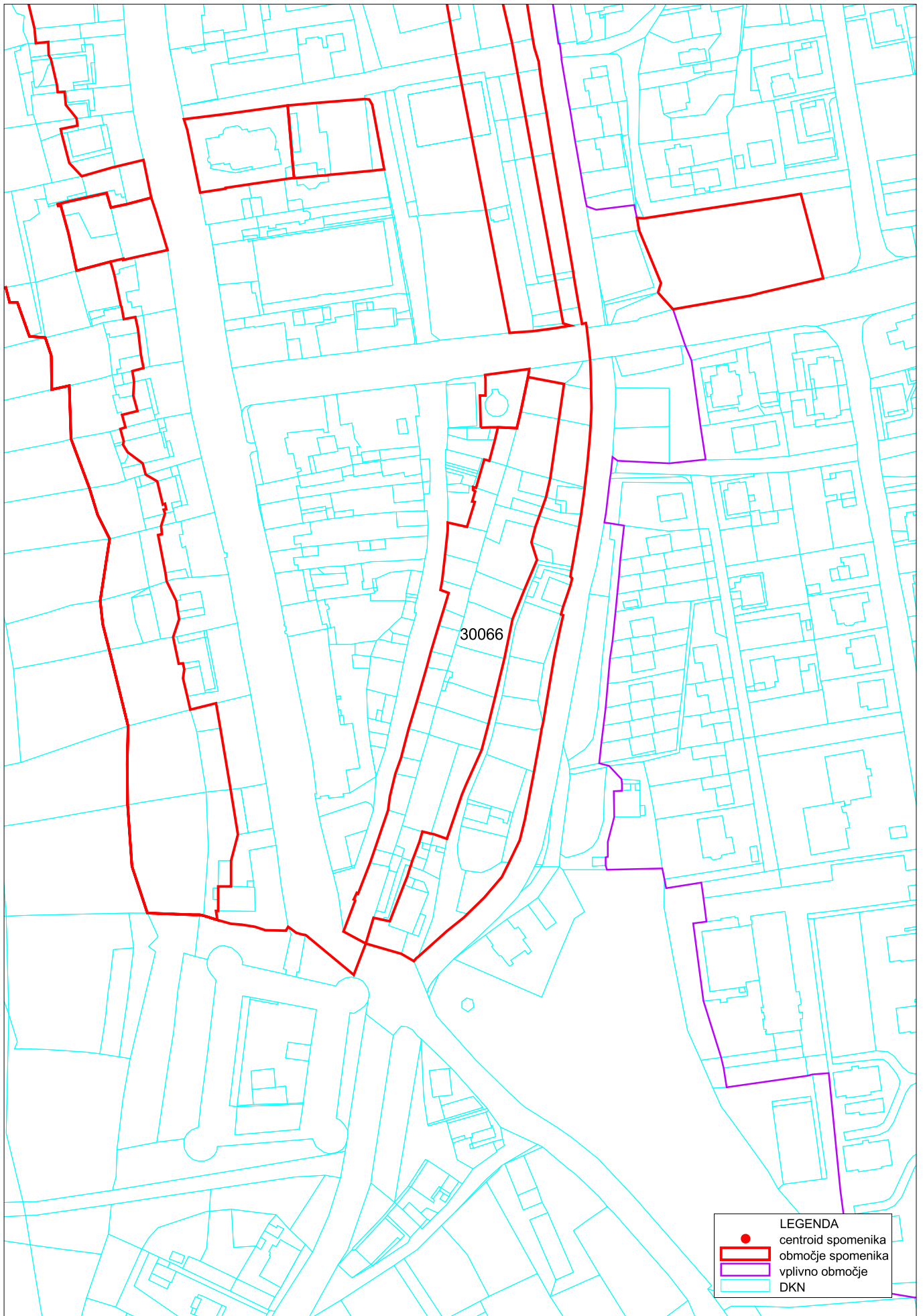
Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. bolj avtentično stanje,
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela,
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta,
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve,
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitnih elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Spomenik nima samostojnega vplivnega območja, se pa nahaja znotraj mestnega jedra, ki ima svoje vplivno območje.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

ENOTA DEDIŠČINE, KI SE RAZGLAŠA (A-2)

Zap. št.: 16
Ime: **Brežice – Vzhodno mestno obzidje**
EŠD: **30067**

LEGA IN OBSEG PREDLAGANEGA SPOMENIKA (A-7)

Katastrska občina: Brežice
Parcelna številka: 543-del, 544-del, 545, 546, 554-del, 556-del, 558/1, 558/2-del, 559-del, 560-del, 561-del, 566, 567-del, 568-del, 569-del, 570-del, 571-del, 574/1-del, 574/3-del

LEGA IN OBSEG VPLIVNEGA OBMOČJA (A-7)

Enota nima definirane vplivnega območja.

OPIS ENOTE (A-4)

Potek nekdanjega mestnega obzidja definira vzhodni rob platoja mestnega jedra. Arheološke raziskave potrjujejo njegov obstoj že neposredno pod zemeljskim površjem, v delu je prezentiran. Na severu obroblja nekdanji Attemsov vrt.

VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK (A-5)

- Prepoznavnost in identiteta – prostorsko prepoznavna poteza, ki skupaj z linijo nekdanjega jarka ločuje stari del mesta od mesta od nove pozidave na vzhodu.
- Starost in kontinuiteta – obzidje se je kot vzhodna stranica pozidave starega mestnega jedra ohranilo vse od svojega nastanka v 15. stoletju.

- Avtentičnost – v osnovi je še ohranjena poteza obzidja iz 15. stoletja, saj ne tem mestu ni bilo večjih posegov.
- Pričevalnost – poteza obzidja je še danes v prostoru dobro razpoznavna in ne enem mestu tudi prezentirana.

VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA (A-6)

- Avtentičnost prostorske umeščenosti, podobe in materialne substance obzidja.
- Nepozidanost in zelen značaj in odprtost območja nekdanjega mestnega jarka.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA (A-9)

Za spomenik velja splošni varstveni režim za kulturne spomenike (A-9.1) in varstveni režim za druge objekte in naprave (A-9.6)

Za spomenik veljajo tudi določene točke varstvenega režima za arheološka najdišča, ki prepovedujejo:

- odkopavati in zasipavati teren,
- nepooblaščenim osebam uporabljati iskalce kovin in pobirati arheološke najdbe,
- postavljati ali graditi trajne aličasne objekte, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in prezentacijo arheološkega najdišča.

Poseg v arheološke plasti spomenika je izjemoma dovoljen v procesu znanstvenega preučevanja ali v primeru druge javne koristi, če so izčrpane vse druge prostorske možnosti umestitve objektov javnega interesa. V takšnem primeru je potrebno zagotoviti predhodne arheološke raziskave, katerega sestavni del mora biti arhiv arheološkega najdišča. V primeru odkritja kvalitetno ohranjenih in za širši prostor kulturno izpovednih ostalin, je le-te potrebno prezentirati »in situ« in jih primerno vključiti v okolje ter v turistično promocijo kraja.

Za spomenik veljajo tudi določene točke varstvenega režima za stavbe, ki predpisuje ohranjanje njihovih varovanih vrednot, kot so:

- gradivo (gradbeni material) in konstrukcijska zasnova,
- oblikovanost zunanjsčine
- pojavnost in vedute,
- celovitost dediščine v prostoru,

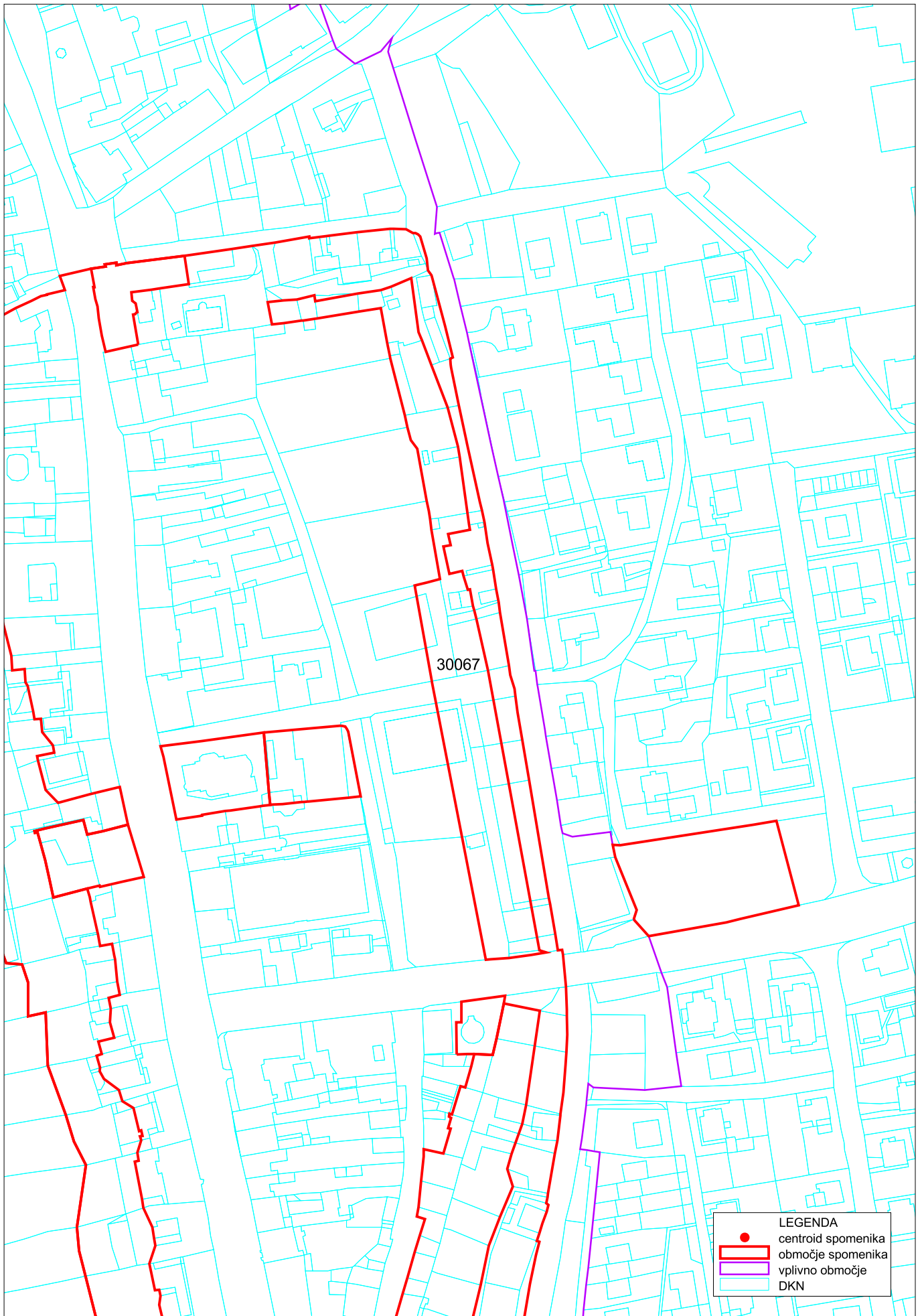
Izjemoma je ob predhodnem soglasju pristojne službe za varstvo kulturne dediščine možno:

- na osnovi predhodnih konservatorskih raziskav spremeniti dele posameznih objektov v kvalitetnejše oz. bolj avtentično stanje,
- izvajati znanstvenoraziskovalna dela,
- spremeniti oz. dopolniti konstrukcijsko zasnovo, če ni mogoče drugače zagotoviti statične stabilnosti objekta,
- posegati v okolico objekta zaradi njegove boljše predstavitve,
- omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščitenih elementov in dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanje spomenika in njegovih spomeniških kvalitet ter ne moti v njem odvijajoče se dejavnosti.

OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA (A-10)

Spomenik nima samostojnega vplivnega območja, se pa nahaja znotraj mestnega jedra, ki ima svoje vplivno območje.

GRAFIČNE PRILOGE (A-18)

Vir podatkov: Ministrstvo za kulturo, Register kulturne dediščine. Vir za kartografsko osnovo: Digitalni katastrski načrt (DKN), (C) Geodetska uprava RS.

Katastrska občina: Brežice

Merilo: 1:1000

Datum izrisa : 25.02.2016